

Upravištvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 3. — telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126
Inseratni oddelki: Ljubljana, Seien-
burgova ul. 3. — tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — telefon št. 2456.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — telefon št. 190.
Računi pri post. dek. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga št. 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izaja vsak dan, razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6. telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11. telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Avstrijski obisk v Berlinu

Avstrijski zunanji minister dr. Guido Schmidt je na uradnem posetu v Berlinu.

Diplomatska potovanja so postala tako pogosta, da skoro ne mine dan brez vesti te vrste, pač znamenje, kako silno razgiban je sedanjí svet, kako razkana je Evropa v sodobnosti in koliko je na dnevnem redu stvari, ki jih je treba reševati in urejati v obliki neposrednih stikov med diplomatskimi predstavitelji evropskih držav.

Posetu avstrijskega zunanjega ministra pa pripada poleg tega še prav posebna funkcija. Saj je to po dolgi dobi prvi uradni poset z avstrijske strani v Nemčiji. Zato mu pripada tako rekoč vloga obnove normalnih odnosov med obema državama. V dobi narodnosocialistične ofenzive zoper Avstrijo, v dobi, ko so se pripravljali ali celo izvajali oboroženi naskoki na avstrijsko oblast s hitlerjevske strani, je bilo že na tem, da se zares prekinejo diplomatski odnosi med obema nemškima državama. Dasi do tega ni prišlo, se je dejansko vendarle stanje med obema sosedama tako poostro, da so se izvajale gospodarske represalije, ki so na primer glede tujkega prometa ukinile vsakršni kontakt med njima. Kako silno je bila Avstrija s tem nemškim bojkotom prizadeta, je še dovolj v svezem spominu.

Nenormalno razmerje one dobe je odpravil v formalnem pogledu sporazum z dne 11. julija t. l. Izjemne odredbe pa so se z nemške strani odpravljale šele polagoma in v marsikakem oziru so se ves čas ponavljale pritožbe z obeh strani, da se sporazum dejansko prepočasno uvaža v življenje. Po toliki napetosti, po tolikih medsebojnih spopadih se je šele polagoma vračalo medsebojno zaupanje. In tako ni čudno, če se je napovedovalo, da ima poset državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Schmidta namen, da se pospeši normalizacija odnosov med obema nemškima državama. Dr. Schmidt ima namen, da pride v osebne stike z vodilnimi berlinskimi državniki ter na ta način olajša bodoče sodelovanje med obema diplomacijama, med obema tako dolgo sprtima prestolnicama.

Da je na programu tudi prizadevanje, kako urediti nekatere zadeve v območju vsakdanjih stikov, še posebno kulturnih stikov, je to na zunaj razmeroma skromen načrt. Tako je res verjetno, da gre v prvi vrsti za obnovo osebnega stika med državniki, za temeljne poteze v prizadevanju, da se odnosi med obema državama zopet normalizirajo.

Prav za prav je tudi še prezgodaj, da da bi bilo pričakovati mnogo več od teh prvih posetov med Dunajem in Berlinom. Položaj v srednji Evropi še ne dovoljuje prognoz na večjo časovno razdaljo. Odnosi so še premalo ustaljeni. Med Avstrijo in Nemčijo se je sicer sklenil sporazum, toda gotovo bi bilo pretirano pričakovati, da mu vse zaupa v prepričevalni meri. Zakaj končno pomeni po poglaviti vsebini umik nemškega stremjenja po anšlusu, umik, ki se nikakor ne ujema s pravim nacionalnim stremljenjem nove hitlerjevske Nemčije. Kumovala mu bo Italija in nikakor ni pretirano, ako gledamo v tem dejstvu najvažnejše ozadje doseženemu sporazumu. Na tej osnovi je bilo omogočeno tesnejše sodelovanje med Berlinom in Rimom. Iz taktičnih ozirov se sicer o tem zadnje čase jako malo čuje, toda bilo bi napak, ako bi si predstavljali, da je s tem problem sam že spravljen s sveta. In v taki situaciji more normalizacija odnosov napredovati le postopoma.

Seveda je zraven tega tudi resnica, da v bližnji bodočnosti ni pričakovati v tem področju kakih osnovnih sprememb. Berlin je uvidel, da je čas ugodnejši za drugačne uspehe in ne za poskuse v področju avstrijske politike. Po ogromnem uspehu v Posaarju, ki je pomenil veliko afirmacijo hitlerjevstva preko državnih meja, je kazalo, da pride sedaj na dnevni red program o ekspanziji preko meja, določene v versajski in senžermenski pogodbi, pa da se bo ekspanzija vrgla na sektorje najmanjšega odpora. Pa se ni nič takega zgodilo, dasi so se že kazali obrisi poskusov. Očitno se Berlin ni hotel spustiti v konflikte niti s Poljsko niti z Italijo. Prevladovalo je razpoloženje za restavracijo na drugih področjih, tako da se izvedejo najprej programne točke glede obnove oborožene sile, pa glede ukinitev še nekaterih določb versajske mirovne pogodbe. In kar se zdi posebno važno: da se izkoristi prijateljski stav z Italijo za sistematičen pritisk na zapadne sile, nemara s končnim ciljem, da se postavi na dnevni red tudi kolonialni problem, kakor ga gleda Nemčija. A oziroma na italijansko zavezništvo zahtevajo nujno sporazum z Rimom glede Avstrije. Zato je julijski sporazum med Dunajem in Berlinom v prvi vrsti uvaževanje dejanskih razmer ter bo trajal, dokler trajajo naznačene pre-

HITLER HVALI SCHUSCHNIGGA

Dveurna avdiencia avstrijskega zunanjega ministra dr. Schmidta pri državnem kancelarju Hitlerju

Berlin, 20. novembra. bo. Nemški kancelar Hitler je včeraj sprejel na svojem posetu v Berchtesgaden avstrijskega državnega podtajnika za zunanje zadeve dr. Schmidta, ki je ostal pri njem v dvehurnem razgovoru. Razgovor so se udeležili tudi nemški zunanji minister Neurath, avstrijski poslanik v Berlinu Tauschitz, nemški poslanik na Dunaju Papen ter državni podtajnik Meisner.

V poteku razgovora, o katerem niso sicer znane vse podrobnosti, je Hitler pohvalil napore avstrijskega kancelarja dr. Schuschnigga za izboljšanje notranjepolitičnega in zunanjepolitičnega položaja Avstrije ter ponovno poudaril, da se Nemčija ne bo vmešavala v avstrijske notranje zadeve in tudi ne bo storila ničesar, kar bi moglo motiti avstrijske prizadevanja za doseg popolnih pravic in absolutne samostojnosti, ker bo prišel čas, ko se bosta obe nemški državi znašli na skupni poti. Te informacije se tudi službeno potrjujejo.

Dr. Schmidt je po razgovoru predstavil

Hitlerju vse svoje sodelavce v zunanjepolitičnem resoru. Hitler je dr. Schmidta odlikoval z zvezdo nemškega rdečega križa, ki je sedaj največje nemško odlikovanje.

Mnogo pozornosti je zbudilo poročilo agencije »Diplomatisch-politische Korespondenz«, v katerem se Schuschnigg imenuje kot zastopnik druge nemške države. S tem je nemška vlada tudi javno pred vsem narodno-socialističnim svetom indirektno priznala avstrijsko samostojnost in neodvisnost.

Danes so se vršili v Berlinu predvsem razgovori o gospodarskih in kulturnih vprašanjih, pri katerih so v glavnem sodelovali strokovnjaki. Gospodarski odnosi med obema državama se bodo te težko zadovoljivo uredili, ker Nemčija ne more v gotovini ali devizah plačati blaga, ki ga prejema iz Avstrije, kakor les, živino, maslo in druge kmetijske pridelke. Nemčija ponuja Avstriji svoje industrijske proizvode, predvsem orožje in strelivo, kar pa Avstrije odklanja, ker ga sami izdelu-

jejo. Avstrijska vlada se tudi ne bi rada odrekla nadaljnjim takim dobavam domače vojne industrije, ker se z njeno zaposlitvijo vsaj začasno rešujejo tudi pereča avstrijska socialna vprašanja. Berlinske napitnice

Na večerji, ki jo je sinoči priredil dr. Neurath na čast dr. Schmidtu, je nemški zunanji minister takole nagovoril svojega avstrijskega tovariša: Upam, da boste navzlic svojem kratkemu bivanju med nami spoznali, kako iskreno in prisrčno se nemški narod veseli vašega obiska. Na lastne oči se boste prepričali, kako velik čut skupnosti čuti s slehernim Avstrijcem sleherni rajhovski Nemec. Enako pri srcu so nam seveda tudi politična in gospodarska vprašanja, zaradi katerih ste nas obiskali. Namen tozadevnih razgovorov je, da naše dosedanje sodelovanje še bolj poglobimo. Na zdravico je odgovoril dr. Schmidt

V Madridu še ni odločitve

Boji se nadaljujejo z vso srditostjo in z menjajočo se srečo

Hendaye, 20. novembra. b. Boji med branilci in napadalci Madrida zavzemajo čim dalje huji obseg. Nacionalistom se je posrečilo prodreti v nekatere ulice, ki so jih doslej trdno držali v svojih rokah vladni miličniki. Severni kolodvor je še vedno v plamenih. Njegovo neposredno okolico pa so zasedle Francove čete. Vladni miličniki se na vseh postojankah zelo hrabro branijo, vendar pa so se morali na nekaterih krajih umakniti. Napadalnost maroških čet se je danes posebno čutila na nabrežju Blasca Ibaneza, kjer se jim je po dolgih naporih posrečilo porušiti visok obrambni zid iz železobetona. Pri tem je prišlo do strašnih neposrednih spopadov med vladnimi miličniki in maroškimi četami.

Francova letala se sedaj ne omejujejo več samo podnevne letalske napade na mesto, temveč bombardirajo Madrid tudi ponoči. V severnih in južnih delih mesta je zaradi ponavljajočega se bombardiranja izbruhnilo polno novih požarov. Po nekaterih približnih podatkih je bilo samo v poslednjih 48 urah zmetanih na Madrid nič manj kakor 100 ton bomb.

Največja letalska bitka nad mestom

Včeraj popoldne se je razvila nad Madridom največja letalska bitka, kar jih je bilo doslej zabeleženih. V bitki je sodelovalo 60 letal in sicer 20 trimotornih na strani čet generala Franca, 40 pa na strani vladnih čet. Letala generala Franca so v pol ure vrgla na severni kolodvor, na kraljevski dvor in na toledski okraj 60.000 kg bomb. Eksplozije so bile tako silne, da jih je bilo mogoče čuti 40 km daleč. Vsi bombardirani deli mesta so v razvalinah pod katerimi je pokopanih več sto smrtnih žrtev. V bitki je bilo sestrjenih pet vladnih in osem Francovih letal.

Univerzitetni okraj zopet v vladnih rokah

Dopisnik »United Press« poroča, da se borbe za Madrid nadaljujejo z zelo menjajočo srečo. Vladnim četam se je sedaj zopet posrečilo pregnati nacionaliste iz univerzitetnega okraja. S silnim protinapadom, pri katerem so se posluževale tankov, so po krvavi borbi, v kateri so imeli nacionalisti velikanske izgube, očistile univerzitetni okraj, za katerega se bijejo najhuje borbe že deset dni. Vladne čete so zavzele vsa doslej po nacionalistih zasedena poslopja razen azila sv. Katarine, za katerega se borba še nadaljuje.

mise o medsebojni podpori med Berlinom in Rimom.

Avstrija je pri vsem tem oni faktor, ki more od izboljšanja odnosov do Nemčije največ pridobiti. Nedvomno je avstrijsko gospodarstvo v veliki meri navezано na Nemčijo. Najzgovornejši, pa gotovo ne edini primer tega je potreba avstrijskega tujkega prometa po gostih iz rajha. V kulturnem pogledu sta obe državi že od nekdaj tvorili krepko enoto. V Avstriji bi seveda želeli te stike obnoviti, vendar pod pogojem, da se ne izrabljajo za hitlerjevsko propagando. Saj je dunajski režim pokazal, da se kljub julijskemu sporazumu ne misli spuščati v kompromise z narodnosocialistično smerjo, dobro se zavedajoč, da predstavlja v tem pogledu slabejšega partnerja.

Iz načina, s katerim se pozdravlja Schmidt v Berlinu, zlasti iz njegovega včerajšnjega sestanka s Hitlerjem odseva dovolj jasno, da tudi tamkaj pojmujejo avstrijski poset kot pričetek normalizacije razmer, pa da mu tudi s svoje strani želijo pomagati do uspeha. Spritno vsega tega moremo pričakovati, da se bo Schmidt vračal zadovoljen na Dunaj.

V bližini palače notranjega ministrstva

Posebni poročevalci INS pri nacionalističnih četah poročajo, da čete generala Varele počasi prodirajo proti notranjosti Madrida in da so sedaj nekaj sto metrov pred poslopjem notranjega ministrstva, kjer so postavljene močne barikade vladnih miličnikov. Pri obstreljevanju je bilo zadeto tudi poslopje opere.

Poročilo obrambnega odbora

Odbor za obrambo Madrida je epopina izdal naslednji komunikat:

Srditi boji, ki so se včeraj razvili v univerzitetni naselbini, so se končali v korist čet madrijske obrambe, ki so ponovno zavzele vsa poslopja, osvojena po maroških četah. Nacionalistične protinapade, ki jih je bilo dopoldne več, smo uspešno odbili. Nacionalisti so pustili na bojišču mnogo mrtvih in ranjenih.

Letalstvo madrijske obrambe je včeraj uspešno obstreljevalo sovražne prometne zveze na madrijski fronti ter letališča in vojaške utrbe v Salamanci, Avili, Palmi in Cordobi. Nacionalistično letalstvo je večkrat obstreljevalo Madrid; njihove bombe so ubile mnogo meščanov, posebno v delavskih okrajih.

V drugih oddelkih madrijskega bojišča ni bilo važnih operacij. Pri včerajšnjih letalskih bojih nad Madridom smo sestrelili osem nacionalističnih letal.

Novi boji na aragonski fronti

Katalonski vojni minister polkovnik Sandino je objavil, da so se znova razvile hude borbe na aragonski fronti. V lonske čete so imele delne uspehe pri rueltu, kjer so razgnale sovražni transport. Sedaj prodirajo proti Belchitu in so že preselele zveze med Belchito in Saragoso.

Operacije tudi v baskovskih pokrajinah

Hendaye, 20. novembra. b. Nacionalistične oblasti na sosednem območnem španskem ozemlju so nenadoma odredile zaporo vse španske meje v tem odseku. Domnevajo, da je ta odredba nacionalistov v neposredni zvezi z namerami generala Franca, da odredi vojne operacije tudi v baskovskih pokrajinah.

Enotno vodstvo vladnih vojnih operacij

Valencija, 20. novembra. AA. Snočnja seja vlade je trajala pet ur. Po seji je bilo objavljeno, da bodo že prihodnji teden izšli v uradnem listu zakonu, ki bodo na novo uredili vprašanja reda in mira. Vlada bo storila vse, da vojno uspešno konča. Vojne operacije bodo izročene eni sami osebi, ki bo zahtevala, da naj tudi politične in strokovne organizacije enotno delajo za končno zmago.

Justifikacija sina Prima de River

Jose de Rivera, sin pokojnega diktatorja generala Prima de River, ki ga je vojno sodišče v Alicantu zaradi ustanovitve fašističnih španskih falang obsodilo na smrt, dočim je bil njegov brat Miguel obsojen na 30 in njegova žena na 6 let ječe, je bil sinoči ustreljen.

Pariz, 20. novembra. o. Španska nacionalistična vlada je zaradi justifikacije Josea de River zabilagala, da bo puščala brez procesa pobiti Caballerovega sina, člana družine ministra Barriosa, vse bližnje in daljne sorodnike predsednika Azane in druge ugledne špance, ki so sedaj v nacionalističnih zaporih.

Blokada Katalonije nova nevarnost za mir

Narastajoče vznemirjenje v Evropi zaradi španije — izmenjava misli med Parizom in Londonom o zaščiti lastnih interesov bodisi s silo

Pariz, 20. novembra. br. Najnovejši mednarodni dogodki v zvezi s španijo so izzvali v pariških in londonskih krogih veliko vznemirjenje. Splošno presojajo položaj za zelo resen. V francoskih vladnih krogih vedno bolj prevladuje prepričanje, da sta Nemčija in Italija pohiteli s priznanjem Francove vlade v španiji samo zaradi tega, da bi mu mogli čim prej in čim uspešneje prisločiti na pomoč. Kljub vsem dosedanjim znanjem je general Franco zašel spritno neprideklovano žilavega odpora španskih levčarjev v skrajno kočljivo položaj in kaj lahko bi se zgodilo, da se njegova akcija konča s popolnim poročem.

Visek vznemirjenja je izzvala ultimativna zahteva generala Franca, naj se nemudoma umaknejo iz španskih voda vse tuje ladje, ker namerava bombardirati Barcelono in druge španske luke, ki so v posesti madrijske vlade. General Franco gre pri tem preko vseh mednarodnih olicajev in izjavlja odkrito, da ne bo spoštoval nikake neutralnosti ter da naj tuje države same nosijo odgovornost za posledice, če ne ugodijo njegovemu ultimatu. Med Parizom in Londonom se vrši živahna izmenjava misli in vse kaže, da sta Anglija

in Francija trdno odločeni braniti svoje interese, v potrebi tudi s silo. V Parizu in Londonu so tudi vedno bolj prepričani, da nastopa general Franco v sporazumu z Rimom in Berlinom, ki bi želela, da pride v španiji do čim prejšnje končne odločitve.

Nemci in Italijani zapuščajo Barcelono

Marseille, 20. novembra. b. Danes so pričeli zapuščati barcelonsko luko posebno italijanski in nemški državljani, ki jim je bilo še posebej naročeno, naj se umaknejo zaradi priprave za blokado luke.

Barcelona obstreljevana

Pariz, 20. novembra. b. »Intransigence« poroča iz Barcelone, da je neka nacionalistična križarka davi na vse zgodaj dvakrat bombardirala barcelonsko luko. Še ob 7. zjutraj je bilo slišati grmenje topov, vendar že iz večje oddaljenosti. Domnevajo, da je bila ta križarka »Gadaria«, ki je že nekaj dni krožila v bližini barcelonske luke.

Republika Čile priznala Francovo vlado

Santiago de Chile, 20. novembra. br. Čilska vlada je danes uradno objavila priznanje nacionalistične vlade generala Franca v španiji.

Važne Edenove izjave

Stališče Velike Britanije do najnovejših dogodkov v španiji

London, 20. novembra. k. Italijansko priznanje Francovega režima v španiji je izzvalo v vseh angleških krogih veliko pozornost in vznemirjenje. Nekateri celo trdijo, da je dosegla mednarodna politična napetost zaradi španske revolucije s tem svoj vrhunec in da položaj v Evropi po vojni še nikoli ni bil tako kočljiv kakor prav te dni. S tem večjim zanimanjem so zaradi tega pričakovali, kakšno stališče bo napram najnovejšemu koraku obeh glavnih evropskih fašističnih držav zavzela angleška vlada.

Včeraj popoldne se je sestala spodnja zbornica. Na seji se je povsem nenadoma razvila napeta zunanjepolitična debata, v kateri je moral Eden več ali manj jasno označiti stališče vlade do najnovejših dogodkov. Vprašan na odgovore je bilo prav lepo število in po njih je mogoče stališče angleške vlade reasumirati takole:

1. Angleška vlada bo glede na dogodke v španiji ostala še nadalje strogo nevtralna. 2. Čakala bo na nadaljnji razvoj dogodkov in bo šele nato sklepala ob primerni priliki, ali naj prizna vlado generala Franca. 3. Čuvala bo interese angleškega gospodarstva in trgovske mornarice, čim bi zanje nastala v španiji kaka nevarnost. 4. Priznanje Francove vlade po Italiji in Nemčiji ne onemogoča nadaljnjega sodelovanja v odboru za nevtralnost glede španije. 5. Korak italijanske in nemške vlade ni toliko pomena za stvarno nevmešavanje v španske zadeve, kakor delo nekaterih drugih držav. Pri tem je Eden očitno mislil Rusijo.

Na vprašanje, kako namerava angleška vlada čuvati interese angleške trgovinske mornarice, če bi španski nacionalisti dejansko blokirali in bombardirali barcelonsko luko, je Eden naglasil, da bo pri tem angleška vojna mornarica postopala po mednarodnih določbah.

Vodja opozicije Attlee je vprašal Edena, ali ne pomeni akcija, o kateri govori na-

cionalistična vlada v Burgosu v svoji not, dejansko isto kakor gusarstvo, ker se ta vlada ne more sklicevati na mednarodno pravo.

Eden je odgovoril, da mora spodnja zbornica razlikovati med angleškimi vojnimi ladjami na odprtem morju in med istimi ladjami, kadar so zasidrane v tujem pristanišču, ki lahko pride v pas vojaških operacij.

Poslanec Attlee je vnovič vprašal ministra Edena, ali ne pomeni vsaka akcija izven pasu treh milj pravi gusarski podvig? Doslej se nismo priznali pravice vojne stranke nobeni stranki v španiji, je odvrnil Eden.

Načrt o kontroli prometa s španijo

Vsekakor se je angleška javnost po teh izjavah angleškega zunanjega ministra nekoliko pomirila. Politični krogi so še bolj osredotočili svojo pozornost na angleški načrt, po katerem naj bi se omogočila uspešna kontrola prometa med španijo in inozemstvom. Po tem načrtu naj bi se na 40 krajih ob španski meji in obali ustanovile posebne kontrolne komisije. Vsaka posamezna komisija bi štela po 17 članov. Po dosedanjih računih bi ti odbori poslovali najmanj leto dni, ker bo bržkone še toliko časa trajala španska državljanska vojna. Izdatki zanje bi znašali okrog 1.100.000 funtov sterlingov. Velike sile, ki so zastopane v nevtralnem odboru, bi poravnale 80 odstotkov teh izdatkov, ostale pa 20. Po angleških informacijah je že večina prizadetih držav načelno pristala na ta angleški načrt.

Seaton Watson v avdienci pri knezu namestniku

London, 20. novembra. p. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je sprejel danes v avdienci g. Seaton Watsona.

Horthyja čakajo v Rimu politični darovi

Madžarske sanje o razširjenju madžarskih mej -- Prazno ugibanje o odstopu naše Baranje, za kar naj bi plačala odškodnino Italija

Budimpešta, 20. novembra. b. Madžarska politična javnost si hoče biti po Cianoove politične odhodu iz Budimpešte na jasem o političnem pomenu njegovega obiska. Ta potreba se je pojavila v toliko bolj nujni in konkretni obliki, ker je iz pisanja časopisja nedvoumno razvidno, da politični krogi z uspehi dunajske konference niso zadovoljni. Zato so sedaj oči vseh madžarskih politikov obrnjene v Rim, kamor bo v kratkem odstopoval državni upravitelj admiral Horthy, da razčisti položaj Madžarske na pram Italiji. Časopisje v zvezi s tem obiskom že govori o »konkretnih političnih darovih«, ki da jih bo Horthy prinesel s seboj iz Rima, ker jih ni Kanya mogel prinesiti z Dunaja in ni niti Ciano imel navodila, da Madžarom na političnem polju kaj daruje. Seveda si madžarska javnost pod temi »konkretnimi političnimi darovi« predstavlja uresničenje madžarskih revizionističnih sanj.

Oficijozni »Budapesti Hirlap« poudarja, da bi bilo potrebno »v interesu evropskega miru« (!) razširiti madžarske meje najmanj do tja, »do koder so povojne mirovne pogodbe vzele v živo meso madžarskega naroda«. Te besede je nekoč izrekel znani grof Bethlen. Toda to je bilo še v času, ko so madžarske revizioniste v nekaterih zapadnoevropskih prestolnicah še poslušali in jim verjeli. »Budapesti Hirlap« pa se v novi položaj očitno ne more zvesti in se za najnovejšo zavrnitev madžarskih revizionističnih težnj očitno ne zmeni.

„Za božič poklonimo Gdansk Hitlerju“...

Tako je izjavil Forster, šef narodnosocialistične stranke v Gdansk

Gdansk, 20. novembra. b. Forster, šef nacionalno socialistične stranke v Gdansk, je imel daljši govor, v katerem je med drugim izjavil: Za božič pripravljamo prijetno presenečenje za vse državljane svobodnega mesta Gdanska.

V razgovoru z nekaterimi strankarskimi pristajali je nato svojo zgornjo napoved razložil z besedami: Za božič poklonimo Gdansk Hitlerju... V gdanskih nacističnih krogih so seveda te Forsterjeve besede zbudile veliko navdušenje.

Goebels o položaju v eubenskem ozemlju

Bruselj, 20. novembra. b. Nemški propagandni minister je dal posebnemu poročevalcu tukajšnjega lista »Le XX Siècle«

Italija proti skupni demarši v Berlinu

Rim, 20. novembra. k. Italijanski zunanji minister Ciano je imel v palači Chigi kratak razgovor z odpravnikom poslov francoskega poslanstva v Rimu in mu je ob tej priložnosti na njegovo izrecno vprašanje sporočil, da Italija ne more pristati na francoski predlog o kolektivni protestni demarši pri vladi v Berlinu zaradi nemške enostranske odpovedi onih klavzul versajške mirovne pogodbe, ki se nanašajo na mednarodni režim na nekaterih nemških rekah. Italijanski listi so objavili to vest na vidnem mestu, vendar zaenkrat brez komentarjev.

Angleško-italijanska pogajanja

Rim, 20. novembra. o. Listi poročajo, da bo gentlemen agreement med Italijo in Anglijo sklenjen prav v kratkem, ker je Anglija že pristala na italijanske predloge. Sedaj gre Italiji za to, da sporazum ne bo samo načelna značaja. Anglija namreč ne bi želela, da bi se vršila zanj še kakšna pripravljajna pogajanja, Italija pa smatra taka pogajanja za potrebna. Čeprav bo sporazum prav za prav osnovan na častni besedi in ne bo fiksan s kakšnimi protokoli, je vendar potrebno, da se uredijo odnosi med obema pogodbenikoma. Italija bi hotela predvsem, da bi se rešila vprašanja, ki so neposredno tičejo Italije in Anglije in ki jih je zlasti na Sredozemskem morju in severni ter vzhodni Afriki cela vrsta.

Poostren francoski tiskovni zakon

Pariz, 20. novembra. o. Te dni bo francoska vlada predložila parlamentu načrt novega zakona o tisku. Po novem zakonu bodo posebno rigorozne kazenske določbe zaradi klevet. Vlada se je glede teh določb ravnila po angleškem zakonu. Zaradi klevet se po tem zakonu ne bodo zagovarjali pieci in novinarji, temveč direktorji in lastniki listov ter predsedniki novinskih konferenc.

Jubilej Kruppovih tvornic

Essen, 20. novembra. o. Kruppove tovarne so praznovalle danes 125-letnico obstoja. Vrhile so se velike svečanosti, pri katerih so predvsem povzdigovali podjetnost Kruppove rodbine. Sedaj je v tovarni zaposlenih nad 100.000 delavcev in nameštencev. Tovarna izdeluje v zadnjem času, zgolj orožje in strelivo ter železniški material.

rile v tukajšnjih političnih krogih še druge govornice, ki se nanašajo zlasti na način ureditve italijansko-jugoslovenskega in s tem zvezanega jugoslovensko-madžarskega zblizanja. Po teh govoricah bi bila Italija pripravljena odstopiti Jugoslaviji Zader z okolico in morebiti celo vso gorško pokrajino pod pogojem, da bi se Jugoslavija sporazumela z Madžarsko in ji odstopila vso Baranjo s Subotico in Somborom.

Dasi je na dlani, da so vse te govornice prazno ugibanje madžarskih revizionistov, je vendar značilno, da se v javnosti o njih sploh razpravlja. Glede znanih govoric o morebitnem odstopu Reke Madžarski se danes poudarja, da so brez podlage. Češ da Italija na take žrtve niti od daleč ne misli. Tudi odločni protirevizionistični nastopi v Beogradu in Pragi so na madžarske revizioniste tako zelo porazno vplivali, da se v resnih družbah o možnosti bližnjega uresničenja madžarskih revizionističnih sanj nikjer več ne razpravlja s preveliko ognjevitostjo.

Horthy bo odpotoval v Rim v ponedeljek

Regent Horthy bo odpotoval v Rim v ponedeljek. V njegovi družbi bodo šef vojaškega doma general Keresztes-Fischer, šef civilnega doma Verző, predsednik vlade Daranyi, zunanji minister Kanya, italijanski poslanec v Budimpešti knez Colona z vojaškim atašejem polkovnikom Mattolijem in letalskim atašejem polkovnikom Falotom.

nekaj zanimivih izjav o odnošjih med Nemčijo in Belgijo, v katerih je bil seveda poln hvale za gibanje reksistov. Obenem je opozoril tudi na nekaj nerešenih vprašanj med obema državama, med njimi še prav posebno na vprašanje ozemlja Eupen-Malmedy, glede katerega je dejal med drugim: Nimam nikakor namena govoriti o kakšni vrnitvi tega ozemlja Nemčiji, bilo bi pa čisto na mestu, če bi se tudi o tem vprašanju enkrat odkrito porazgovorili in spoznamo o tem, kako naj se vlada prebivalcem tega ozemlja. Sedaj ga namreč lokalne oblasti, ki so vedno hujše od centralnih, naravnost ovirajo v njegovem kulturnem razvoju. Zeleli bi, da bi prenehala polemika o tem vprašanju med nepoklicnimi osebam in da bi se pomenili o njem z odgovornimi faktorji.

Pred Antonescovim odhodom v Varšavo

Bukarešta, 20. novembra. A. A. Poluradna »Independence Roumaine« piše o bližnjem obisku zunanjega ministra Antonescu v Varšavi med drugim:

Obisk so že dalje časa pričakovali tudi zaradi tesne zveze med obema narodoma in zaradi važne vloge Poljske na evropskem vzhodu, ki je zaradi napetosti med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo še prav posebno pomembna. Poljski in rumunski narod sta vodila stoletne boje za neodvisnost in svobodo, po l. 1919. pa med Varšavo in Bukarešto sploh ni bilo nobenega spora. Končno je zavezniška pogodba zapečatila stoletno prijateljstvo obeh narodov. Vsi politični in gospodarski interesi silijo Poljsko in Rumunijo k sodelovanju. Obisk Antonescu v Varšavi bo zatoj v ozračju zapiranja in medsebojnega razumevanja. Obenem bo pomenil nov prispevek h konsolidaciji konstruktivnega dela teh dveh miloljubnih narodov. Ni dvoma, da bo to dejstvo blagodejno vplivalo tudi na stike, ki jih ima Poljska tako z nami kakor z drugimi zavezniki.

Tudi Göring pojde v Varšavo

Varšava, 20. novembra. b. V tukajšnjih političnih krogih so mnenja, da je stopilo poljsko-nemško razmerje v poslednjem času v kritično fazo. To seveda še ne pomeni, da se namerava Poljska popolnoma iztrgati iz nemškega objema, vsekakor pa zadeva nadaljevanje dosedanjega prijateljstva na čedalje večje težkoče. V zvezi s to napetostjo se je v poljskih političnih krogih razširila danes govornica, da namerava v kratkem obiskati poljsko prestolnico pruski ministrski predsednik in nemški gospodarski diktator general Göring.

Francija ojačuje vojno mornarico

Pariz, 19. novembra. b. Dne 30. t. m. se sestane vrhovni mornariški svet, da določi program gradnje za leto 1937. Trenutno so v gradnji štiri oklopne križarke, od katerih sta »Dunkerque« in »Strasbourg«, vsaka po 26.500 ton, že skoro izgotovljeni. Križarki »Richelieu« in »Jean Bart« bosta še večji, ker bo njuna tonaža znašala po 35.000 ton. Nekatere druge križarke bodo modernizirane in popravljene, tako da bodo ustrezale vsem modernim potrebam. Novi program za leto 1937 ne predvideva samo povsem novih gradenj, temveč tudi nadomestilo vseh starih ladij z novimi. Gre tu predvsem za eno križarko, nekaj torpedov in večje število podmornic. Za kolonialno in obalno službo pa je predvidena še gradnja večjega števila manjših letal ter večjega števila hidroavionov za pomoč vojni mornarici.

Beleške

Sestanek narodne skupščine

Nekateri beograjski listi so poročali, da se bo narodna skupščina sestala 25. t. m. V četrtek opoldne je predsednik skupščine g. Čirč sprejel novinarje in jim sporočil, da ta vest ni točna. Narodna skupščina se bo sestala šele 7. decembra, ko bodo že po vseh banovinah končane občinske volitve, ker je sedaj večina narodnih poslancev še zaposlena s pripravi za te volitve.

Minister Cvetković napoveduje tudi volitve v mestih

Beograjski poročevalec »Jutarnjeg lista« je imel včeraj daljši razgovor z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje Dragišo Cvetkovićem. Predvsem ga je vprašal, ali namerava vlada kmalu razpisati občinske volitve tudi v mestih. Minister mu je odgovoril, da po njegovem mnenju res ni razloga, da bi se občinske volitve v avtonomnih mestih še odlagale. Po sedanjih občinskih volitvah na deželi bo treba pač razpisati še volitve v mestih, da bodo tako tudi tam prišli do besede izvoljeni zastopniki ljudstva. S tem bo vsekakor likvidirano zelo delikatno vprašanje.

Referat dr. Milana Kostića

Naši čitatelji so bili že obveščeni, da se je dva dni mudil v Zagrebu eden izmed vovodinskih voditeljev združene opozicije nar. posl. dr. Milan Kostić. V Zagrebu se je sestal z dr. Mačkom in drugimi voditelji zagrebskega opozicijskega krila. Včeraj se je vrnil v Beograd, kjer so se še dopoldne sestali šefi srbijanskega opozicijskega krila, da so slišali njegovo poročilo o zagrebskih razgovorih. O vsebini tega referata beograjski novinarji zaenkrat še niso mogli ničesar izvedeti.

Brezuspešen apel

V Mariboru izhajajoče glasilo v okviru JRZ ustanovljene Zveze združenih delavcev, tednik »Delavska fronta«, neusmiljeno napada Jugoslovansko strokovno zvezo. Ta je v tej borbi proti svojim disidentom, ki uživajo vso politično podporo, v težkem položaju. Edina zaslomba sta ji disciplina njenega članstva, ki je baje vzorna, in pa njeno glasilo »Delavska pravica« v katerem zavrača najbolj napade in očitke iz drugega tabora.

Tako čitamo v zadnji »Delavski pravici« daljši članek, naslovljen na »Delavsko fronto«. V tem članku neki Kores odločno zavrača kampanjo proti JSZ. Očita »Delavski fronto«, da ni njeno pisanje niti iskreno, še manj pa katoliško ali krščansko. »Vsak katoličan, ki bere ta natolečevanja, zre s pomilovanjem, da so se neki katoličani že tako daleč spozabili. Gospodje okoli »Delavske fronte«, ste li pozabili, da je obrekovanje, podkivanje in namerno natolečevanje na samo grda lastnost, marveč po naši krščanski veri tudi velik greh. Nekateri celo Kristusovi namestniki, ste li pozabili, da On ni nikoli učil »Kregajte, denuncirajte in sovražite se!«, marveč »Ljubite se med seboj!«. V knjigi svetnikov tudi ni nikjer brati, da bi imeli sv. Avguštin ali sv. Frančišek, ali katerikoli drug svetnik obrekovali ali sejal mržnjo.«

Ce krščanski socialisti mislijo, da bo njihov apel kaj zalegal, se najbrž hudo varajo. Mi bi bili zadovoljni že s tem, ako bi nam duhovni gospodje, ki nosijo odgovornost za pisanje svojih listov, povedali vsaj to, ali je tako pisanje greh ali ne, da bi se verniki vedeli ravnati. Na vsa svoja sitna vprašanja pa smo zvedeli samo to, da »Slovenec« noče ali ne sme biti glasilo katoliške akcije...

Klerikalci in levičarski mačkovi v Dalmaciji

Splitška klerikalna »Nedelja« se bridko pritožuje proti levičarskim pristajšem dr. Mačka v Dalmaciji in jih obtožuje, da so v bistvu pravi komunisti, ki se skrivajo v senci hrvatskega voditelja. Navaja razne primere napadov teh levičarskih elementov na klerikalno usmerjene pristaje dr. Mačka. Med drugim beleži napad levičarjev na Križarje pri pogrebu Paška Gale, ki je bil ustrelen v nekem prepiru par dni pred občinskimi volitvami. Levičarski pristaji dr. Mačka so med pogrebom navali na Križarje in jih hoteli pometati iz spreveda. Prišlo je do pretepa, pri katerem je bilo ranjenih deset Križarjev.

Pred volitvami v dunavski banovini

Novosadski »Dan« objavlja naslednjo notico: »Sinoči se je vršila v banski palači konferenca sreskih načelnikov iz vseh sredov dunavske banovine. Konferenca je bila v zvezi z bližnjimi občinskimi volitvami v naši banovini.«

23 milijonov za vodna dela v Črni gori

Gradbeno ministrstvo je izdalo seznam o hidrotehničnih delih v zetski banovini, kjer bodo drugo nedeljo občinske volitve. Po seznamu je določenih za ta dela 23 milijonov dinarjev, od česar odpade 15 milijonov na izdelavo 141 objektov za oskrbo s pitno vodo. Drugi večji znesek, 5,5 milijona, je določen za namakanje Metohije, ostali znesek pa se razdeli na razna manjša dela.

Tiskovna tožba cerkvenih občin

V Petrogradu, bivšem Velikem Bečereku, bo 28. t. m. zanimiva tiskovna pravda. Zveza židovskih cerkvenih občin, ki ima svoj sedež v Beogradu, toži odgovornega urednika petrogradskega lista »Erwach« (Zbudi se). List velja za glasilo nemških pristajev Ljotičevega zbora in večkrat ostro nastopa proti židom. Tako je tudi dne 5. junija t. l. objavil pod naslovom: »Vi ste morili od vsega početka« članek poln napadov na žide Naslovne besede je list položil na usta samemu Kristusu. Zveza židovskih cerkvenih občin je zaradi tega odgovornega urednika lista tožila, obenem pa ga prijavila državnemu tožilstvu, ki je nato tudi s svoje strani obtožilo odgovornega urednika po zakonu o zaščiti države zaradi netenja plemenske in verske mržnje. Razprava o obeh tožbah bo 28. t. m. in jo javnost pričakuje z velikim zanimanjem.

Ustanovitev mladinske organizacije JNS za mesto Ljubljano

Ljubljana, 20. novembra.

Snoči je bil v mali kazinski dvorani ustanovni občni zbor mladinske organizacije JNS za Ljubljano. Udeležba je bila razveseljivo lepa in zbrala se je mladina iz vseh slojev. Zborovanju je prisostvoval nekaj časa tudi g. senator dr. Albert Kramer, ki so ga mladi somišljeniki pozdravili s pristranimi ovacijami.

Ustanovni občni zbor je otvoril predsednik pripravljajne odbora inž. Jože Rus, ki je toplo pozdravil zbrane omladince in ministra dr. Kramerja. Orisal je na kratko pripravljajno delo za ustanovitev samostojne mladinske organizacije v okviru JNS, očrtal njene cilje in naloge ter končno predlagal, naj se pošlje pozdravna brožavka strankinemu predsedniku g. Petru Zivkoviću. Njegov predlog je bil sprejet z navdušenim odobravanjem.

Ponovno toplo pozdravljen od zbrane mladine, je spregovoril nato dr. Kramer, ki je najprej izrazil svoje iskreno zadovoljenje in veselje nad tem aktivnim mladinskim pokretom. Poudaril je, da je nova organizacija osnovana sicer v okviru stranke, da pa njeno udejstvovanje ne bo in ne sme biti samo strankarsko, marveč splošno nacionalno. Orisal je nato današnje razmere v Jugoslaviji in posebej v Sloveniji ter pokazal resnično misijo realne in iskrene jugoslovanske ideje. Pojasnili so stališče stranke do raznih pojavov in gesel, ki so stopili zadnji čas v ospredje. Zaključil je s pozivom, naj mladina čuva in goji

vero v ideale in naj bo vedno in povsod nosilec zdravega optimizma. Starejši javni delavci ji bodo radi stali z nasvetom ob strani, nikdar pa se ne bodo vmešavali v njeno delo, ki mora biti avtonomna zadeva mladine.

Ko se je poleg aplavza, ki je sledil izvajanjem g. dr. Kramerja, je akademik g. Andrej Uršič razložil zunanjo stran organizacije, ki bazira na statutu JNS. Ob koncu je predlagal, naj se tudi formalno sklene ustanovitev mladinske organizacije JNS za mesto Ljubljano. Predlog je bil soglasno sprejet, nakar je bil tudi soglasno izvoljen prvi redni odbor. Predsednik je dr. Branko Alujevič, v odboru pa so gg. obrtnik Ivan Mihelčič, privatni uradnik Milan Hrovatin, knjigovodja Franjo Dobnikar, trgovska sodelnica Edvard Kržan in Vinko Kušar, obrtnik Ivan Kristan, privatna uradnica Karel Kurnik in Franjo Juvan, absolvirani juristi Dušan Verbič, Franjo Bradac in Boris Kalan ter akademik Vladimir Ličen. V nadzornem odboru so gg. inž. Jože Rus, Andrej Uršič in Josip Škafar.

Izvoljeni predsednik dr. Branko Alujevič se je v imenu vseh odbornikov zahvalil za izvolitev ter v svojih izjavah očrtal naloge, ki se jih bo morala nova organizacija najprej lotiti. Občni zbor je bil zaključen in udeleženci so se razšli zadovoljni, da so se zbrali v čvrst krog enako mislečih in za istimi ideali stremječih mladih ljudi.

Sovjeti in Ilija Muromec

Kakor poročajo iz Moskve, je bila na zahtevo sveta narodnih komisarjev izločena iz repertoarjev vseh ruskih gledališč igra znanega proletarskega pesnika Damjana Bednega »Bogotirji (Junaki)«. V tej igri se je Bedni najprej norčeval iz junakaških oseb ruskih narodnih pesmi in jih je slikal kot nasilnike ter tlačitelje ruskega naroda. V nasprotju z njimi pa je poveljeval razbojnike in potepuhe kot predstavnike ruske »revolucionarne« misli. Pesnik je pretiral do skrajnosti težnjo sovjetske vlade, ki je vse upornike proti carizmu, proglasila za socialne revolucionarje. Veliko napako pa je zagrešil Dejan Bedni, da je po tem vzorcu poveljeval tudi vsakega razbojnika kot socialnega upornika, obenem pa narodne junake opisal kot tirane in sovražnike ljudstva. To je ne samo zgodovinska neresnica, marveč tudi žalitev ruske narodne samozvesti, osobito pa žalitev čustva preprostega ljudstva, ki je te junake smatralo za utelešenje narodne moške sile, značajnosti in domoljublja.

Intervencija železniških delavcev

Beograd, 20. novembra. A. A. Pred kratkim se je v Zagrebu vršila konferenca železniških delavcev, ki jih je včlanjenih v Udruženje jugoslovenskih nacionalnih železničarjev in brodarjev okoli 20.000. Na konferenci so razpravljali o zboljanju gmohtnih razmer in o delovnih pogojih železniških delavcev.

V zvezi s to konferenco je danes obiskala delegacija s predsednikom centralne uprave Nikolo Djuričem in generalnim tajnikom Bakićem na čelu v odsotnosti prometnega ministra dr. Spaha, ministrom vega pomočnika g. Petra Senjanovića in generalnega direktorja državnih železnice g. Naumovića. Delegacija je obrazložila potrebo in želje železniškega delavstva za zboljšanje njegovih gmohtnih razmer in delovnih pogojev ter poudarjala, da je delavski stan v dobi krize, ki so jo naše železnice že prestale, utrpel največje gmohtne žrtve. Zato je upravičeno, da se mu zdaj pomaga.

G. Senjanović in inž. Naumović sta poročno poslušala želje delavskih delegatov in sta obljubila, da bo delavcem v kratkem ustreženo, saj je tudi pri prometnem ministru dr. Spahu dobra volja za zboljšanje v tem pogledu, tako da ostane le še vprašanje finančne možnosti in spremembe ustrežajočih zakonskih določb.

Beograjski obiski zagrebskega nadškofa koadjutorja

Beograd, 20. novembra. p. Snoči se je pripeljal v Beograd zagrebski nadškof koadjutor dr. Alojzij Stepinac. Danes je bil pri ministrskem predsedniku dr. Stojadinoviću, pri vojnem ministru generalu Mariću in še pri nekaterih drugih ministrih. Obiskal je tudi beograjskega nadškofa dr. Rodića.

Ulični napad na dr. Hanžekovića v Zagrebu

Zagreb, 20. novembra. o. Včerašnjaj napad na dr. Hanžekovića je napravil v Zagrebu dokaj mučen vtis. Kolikor se je moglo dognati, je bil dobro pripravljen. Napadaleci so računali na to, da bi se primernimi vzkliki in posvami nahajalski še pasante proti Hanžekoviću. Policijski organi so danes artilirali dekoraterja Dragana Delaka in gostilničarja Krunislava Batušića, ki sta osumljena, da sta izvršila napad.

Pred podpisom konvencije o dunavskem mostu

Beograd, 20. novembra. A. A. Drevi se pripelje v Beograd romunski prometni minister Rihard Franasović. Podpisal bo z našim prometnim ministrom dr. Mehmedom Spahom konvencijo o gradnji mostu na Dunavi med Rumunijo in Jugoslavijo.

Obsodba zaradi vohunstva

Beograd, 20. novembra. A. A. Državno sodišče za zaščito države je 20. novembra t. l. pod št. D. S. 34-36 obsodilo Barica Adama iz Vranjinega vrha, jugoslovanskega državljan, zaradi hudodelstva vohunstva v korist neke tuje države na tri leta robije in tri leta izgube častnih pravic.

Premestitve

Beograd, 20. novembra. p. Premestjena sta po službeni potrebi profesor Tomaž Cankar z realne gimnazije na učiteljske v Mariboru in upravitelj meščanske šole Ferdo Sentjurs iz Slovenjgradca v Ptuj.

Usodna eksplozija pri Meranu

Rim, 20. novembra. w. V munijski in kemijski tvornici Monte Catini blizu Merana se je pripetila iz doslej neznanega vzroka strašna eksplozija. Po dosedanjih ugotovitvah je bilo 42 delavcev ubitih, mnogo pa hudo ranjenih. Eksplozija se je dogodila v oddelku tvornice, kjer se izdeluje amonijak.

Pogreb žrtve eksplozije v St. Chamasu

Saint Chamas, 20. novembra. A. A. Danes so se na svečan način poslovili od žrtve eksplozije, ki se je pred dnevi pripetila v tukajšnji smodnišnici. Navzoči so bili predsednik republike Lebrun, ministra Daladier in Cot ter mnoge druge ugledne osebnosti. Verska opravila je opravil nadškof iz Aix. Od žrtve se je poslovilo več govorikov. V imenu vlade je govoril vojni minister Daladier, ki je na krste žrtve položil visoka odlikovanja. Pogreba se je udeležila ogromna množica iz bližnje in daljne okolice. Vse trgovine so bile zaprte. Povsod so razobesile žalne zastave.

1200 žrtve poplave

Tokio, 20. novembra. w. Nad rudnikom bakra Osaruzava v provinci Gifu, v srednji Japonski se je porušil velik jez ter je zaradi tega prišlo do velike poplave katastrofe. Neresca se je zgodila snoči. Izmed približno 3300 prebivalcev jih je našlo smrt 1200. Dostoj se našli 300 trupel. Poplava je porušila okoli 500 hiš.

Obisk turške mornarice na Malti

La Vallette, 23. novembra. A. A. Na Malti je pripelalo turško brodovje pod poveljstvom admirala Sukijaja Okane. V maltskih vodah bo ostalo šest dni. To je prvi obisk turškega brodovja po vojni v tuji luki.

Odhod indijske garde iz Adis Abebe

London, 20. novembra. A. A. Dne 23. t. m. se bo v Džibutiju vkracal oddelke indijske garde, dodeljen britanskemu poslanstvu v Adis Abebi, da se vrne v Indijo.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila: Javno v primorskih krajih, oblačno in megleno drugod, dežuje ponekod v drinski, moravski in vardarski banovini. Temperatura je nekoliko zrasla. Minimalna temperatura Užice 1, maksimalna Mostar 18 stopinj.

Zemunska vremenska napoved za danes: Prevladovalo bo oblačno in megleno vreme, jasno samo v primorskih krajih, ponekod nekaj dežja, v gorah sneg. Temperatura bo padla. Sonce vzhaja ob 6.43 in zahaja ob 16.05.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno, v mnogih krajih megleno, ponekod, zlasti v višjih gorskih predelih pa tudi začasno vedro vreme.

Dunajska vremenska napoved: Najprej po večini še oblačno, ponekod sneg, temperatura bo padla, mraz.

Naši kraji in ljudje

Dva moža na Posavju Lojze Drmelj

Po Martinovi nedelji 1876 je zajokal v Drmeljevi hiši v Boštanju ob Savi novorojenček Lojze. Ko je končal domačo šolo, je dovršil še z odličnim uspehom meščansko šolo v Krškem in se izpopolnjeval na dvestoletni kmetijski šoli na Gimu, potem v St. Michaelu na Tirolskem in na visoki vinarski šoli v Klosterneuburgu. Ko je od bil vojašino v Trstu, kjer si je pridobil znanje italijanščine, se je vrnil domov in tu ga je čakalo mnogo dela. Vinogradi so bili opustošeni od trtne uši. Lojze je krepko prijel za delo in uspeh je bil kmalu viden. Jeseni so se ustavljale pred slavno-znane Drmeljevo gostilno vrste kočij in kolesarjev, od blizu in daleč so hoteli gostje pokušati prvi pridelek iz cepljenih ameriških trt, ki se je dobil prvič daleč na okoli le pri

Drmeljevih. Sadovnjaki so bili opešali. Mladi Drmelj je uredil nove vzorne sadovnjake in je praktično izkoristil obilno znanje na vseh gospodarskih področjih. Nov duh je zavladal v Boštanju in okolici, napredek se je pokazal povsod. Boštanj velja danes za najbolj napredno vas na Posavju.

Lojze pa ni bil samo gospodarski delavec, temveč zelo marljiv tudi v javnem življenju. Sodeloval je pri posojilnici v Račevah, pri Sokolu v Brezicah, ki je bilo takrat edino društvo na Posavju, bil pa je tudi dopisnik raznih časopisov. Kmalu je prišel v občinski odbor, kjer je imel odločujočo besedo. Zlasti mu je bilo pri srcu naše šolstvo. Bil je vsikdar najboljši prijatelj šole in učiteljstva, je pa zato tudi pri njem zadosti spoštovan. Zupanoval je dolga leta in naposled je bil izvoljen za državnega poslanca. Trudil se je za svoj okraj, pa je tudi dosegel lepe uspehe. Ko je odločil župansko mesto, so prevzeli vodstvo občine njegovi mlajši prijatelji in jo vodijo v istem gospodarskem duhu dalje. Kot član sreskega cestnega odbora je dosegel vidne uspehe zlasti v lastni občini. Bil je vedno odločen bорец za kmetijske pravice in potrebe in se je vselej odločno boril za nje. Razumljivo je po tem, da je pri obilnem delu v splošno korist pozabil nase in — se še danes ni ugetnil oženiti, čeprav je fant od fare in se bo vsakdo prijel za glavo, če bo pomislil, da se je prijatelj Lojze že pred 10 leti srečal z Abrahamom pa ni tega pri njegovi mladeniški čistosti nihče opazil. Nu, menda prav za to, ker Lojze svojega srca še ni oddal, ga ima za vse in vsakogar. Če je bil kdo v stiski, mu je jubilant vedno rad pomagal in zato ni čudno, da ga imajo vsi ljudje tako radi. Prav zares. Lojze Drmelj je najbolj popularna in spoštovana osebnost na vsem Posavju. Dostojnemu dobričinu in vzornemu gospodarju složno iz srca želimo nadaljnjih uspehov in še mnogo zadovoljnih in zdravih let.

Dr. Vladimir Borštnik

Danes mine pol stoletja, ko je vladal v Hribu pri Hinjah luč sveta g. dr. Vladimir Borštnik, sedaj odvetnik v Krškem. Pokojni oče Pavel in še živa mati sta mu kot napredna starša dala strogo nacionalno vzgojo, ki ga je ožeklenela, pozneje pa bila vzrok, da je bila vsa družina preganjana. Kdorkoli pa danes pozna jubilanta, ve, da je vzor pravičnika, ki povsod zastavi svojo odločno besedo za pravično stvar. Pozna ga pa tudi po neomahljivem značaju. Kar je po srcu in prepričanju bil že v svo-

jih mladostnih letih, to je še danes in bo v bodoče.

Ze zdaj v mladosti se je z vso ljubeznijo oklenil Sokola in mu kljub vsem nepriklanam ostal zvest do skrajnosti. Kot osemleten deček je bil v vrsti moške dece Ljubljanskega Sokola pod vodstvom br. dr. Drenika. Vsa leta študija na gimnaziji v Ljubljani je telovadil. Po maturi ga je vodila pot v Trst, kjer je bil nameščen kot tajnik pri ruskem konzulatu. Poprijel je takoj za delo izven službenega obsega, prevzel tajništvo ruskega krožka in poučeval ruščino, v tržaškem Sokolu pa je od l. 1906 do 1912, bil kot član odbora in prednjak. Kot podpredsednik in odbornik je odlično sodeloval v akademskem počitniškem društvu Balkanu, ki je bilo zelo delavno in je nemala njegova zasluga, da se je otvorilo in opremilo v tistih časih lepo število ljudskih knjižnic. Enako delavnost je kot odbornik razvil v dramskem društvu v Trstu.

Po preselitvi v Ljubljano (1912) je bil kot odvetniški koncipient nastavljen pri dr. Lovrenčiču. Ves prosti čas je spet posvetil Sokolu II., kjer je bil tajnik in podstarosta, v župi Ljubljana I. pa kot prosvetar, član-redakcijskega odbora župnega vestnika in starosta. Tudi pri bivši sokolski zvezi je bil član odbora.

Svetovna vojna mu ni prizanesla. Skoro polna štiri leta je okušal grozote vojne in preganjanj. Kot odločen narodnjak je bil v tem času član jugoslovske mafije na

Dunaju in sodelavec pok. dr. Gregorja Zerjave.

Po vojni je stopil v bančno službo, nato pa je otvoril svojo odvetniško pisarno v Krškem, kjer zdaj deluje. Volja do dela ga je tudi tu vodila v Sokola, kateremu je bil

do leta 1931. delaven član in odbornik, od l. 1931 dalje pa skrben starosta. Vestnega sokolskega delavca je celjska sokolska župa osvojila kot podstarosta. Venomer je vladil tej moški deči. S persom je sodeloval zlasti pri Vestniku z idejnimi in vzgojnimi članki in prevajal je razna dela ruskih pisateljev. Kljub vsem bremenom je ohranil mladeniško svežost in zanos. kakršnega naj ohrani še dolgo vrsto let.

Slovenska umetnica iz Berlina

Tudi gđ. Zvonimira Župevčeva nastopi na novinarskem koncertu

V preteklem letu se je kader naših opernih pevcev in pevke obogatil z odličnim koloraturnim sopranom gđ. Zvonimira Župevčeve. V vseh dosedanjih nastopih: z odlično pevsko in igralsko kreacijo v »Pepelki Angelini«, kot Gilda v »Rigolettu« ali Filina v »Mignonii«, zlasti pa kot Lucija Lamermoorova in kot Rozina v »Seviljskem brivcu« je izredno nadarjena in sim-

patična umetnica dokazala, da je imela upravo našega teatra pri izbiranju dokaj srečno roko.

Na zunaj vedno skromna in pristrčna umetnica se je rodila v Berlinu, kjer je bil oče tenor komične opere in profesor glasbe. Tudi njena mati je bila glasbeno nadarjena. Kljub prvim večjim mladostnim uspehom se hčerka ni nameravala posvetiti gledališkemu poklicu. Pod očetovim vodstvom se je vendarle vztrajno šolala, obenem je bila na berlinski visoki operni šo-

li, kjer je posebno študirala dramatik. Ze v Berlinu je nastopila z velikim uspehom v »Carobni piščali« v vlogi kraljice, ki je bila tudi njena krstna predstava po preselitvi iz Berlina k zagrebški operi. V največje veselje pa ji je bilo, ko se ji je po odlični uspehi nastopih v »Rigolettu« in »Carobni piščali« v zagrebški operi pokazala možnost stalnega umetniškega udejstvovanja po tolikih letih tuje in ožji slovenski domovini, kjer je zdaj oče močno uvaževan profesor petja na državnem konservatoriju, ona pa solistka naše opere.

Gđ. Župevčeva se udeležuje mnogo tudi kot koncertna pevka z velikimi uspehi. Skromna, a odlična pravi: »Vse svoje delovanje hočem posvetiti glasbi. Izpopolniti hočem svoje znanje, umetniško ustvarjanje mi je edini in najvišji smoter.« Glede novinarskega koncerta pravi, da se čuti tudi ona izredno počaščena, da more na tej najelitnejši prireditvi sodelovati s programom, katerega je skrbno naštudirala. Peta bo znamenito koloraturno arijo Rozine iz Rossinijeve opere »Seviljski brivci« in potem v duetu z baritonistom Kolaciom še znano arijo Nedde iz Leoncavallove opere »Bajaco«. V obeh točkah bo spremljal umetnik na klavirju priljubljeni kapelnik ljubljanske opere, g. A. Neffat, ki vedno rad pomaga pri vsakem dobrem glasbenem pojavu in je prav tako radevolje prevzel sodelovanje na novinarskem koncertu. Lahko rečemo, da bo že nastop treh odličnih opernih solistov, gospe Ljubice Karene s spremljevanjem g. D. Švare ter gđ. Župevčeve in g. Kolacia s spremljevanjem kapelnika A. Neffata prvovrsten užitek na novinarskem koncertu, katerega bodo močno izpopolnili še nastopi drugih umetnikov in pevsko-glasbenih ansamblov, o čemer bomo še poročali.

Med mladimi je malo velemojstrov Sodba velemojstra-amaterja o šahovskih veličinah

Ljubljana, 20. novembra.

Dr. Vidmar se sicer ne more udeleževati v šahu tako pogosto kakor drugi mojstri, čas in poklic mu tega ne dopuščata, vendar še vedno pazno zasleduje šahovsko življenje. V razgovoru o Ameriki (glej včerajšnje »Jutro«) se je ponudila tudi prilika, da ga vprašamo po mnenju o sedanjih mojstrih kraljevske igre. Njegova izjava bode zanimala našo javnost, kajti izrekel jih je strokovnjak, ki ima pač potrebno legitimacijo za to.

Velemojster dr. Vidmar je začel z Nottinghamom, ki najbrž predstavlja nov mejnik v šahovskem življenju. Bil je to eden največjih turnirjev poslednjih desetletij. Anglični so ga priredili, da bi dali svojim

mojstrom priliko igrati z največjimi mojstri sveta. Poizkus se je popolnoma posrečil, ker se je njihovu vabilu od 12 sedaj živih velemojstrov odzvalo 11. Edini Spielmann se turnirja iz neznanih vzrokov ni udeležil. Če odstojemo starega Maroczyja, ki je bil svoj čas eden največjih mojstrov,

Matineja kina Sloge

Velenapeti film živalske dresure

VELIKA KLETKA

Danes ob 14.15 uri po globoko znižanih cenah 3.50 in 5.50 Din

ki pa danes praktično ne šteje več, je Nottinghamski kongres izpopolnil število velemojstrov na 12, ker je definitivno prinesel iz mlade generacije Reshewskega, Fineja in Botvinka.

Za moja opazovanja, je dejal dr. Vidmar, je vendarle presenetljivo, da ni več mlajših velemojstrov. Četudi prištevamo Američana Kashdana in vstojem Flohra, jih je v celem 5. V prejšnjih generacijah je bila zasedba mnogo številnejša, razen tega je pa med klasično generacijo, ki ji pripadajo dr. Lasker, Tarrasch, Maroczy, Pillsbury, Teichmann, Schlechter, Janowsky, Marshall, Cigorin, in med moderno, ki ji pripadajo Capablanca, dr. Aljechin, Tartakower, Bogoljubov, Retti, Rubinstein, Duras in Vidmar, veliko manjši časovni presledek, namreč le 16 do 17 let. Najnovejša generacija bi bila tedaj že morala nastopiti okoli l. 1922—23. Zakasnila se je pa za najmanj 10 let in je prinesla manjšo zeto. Gotovo je vplivala svetovna vojna, z druge strani pa bi bila morala vplivati neverjetna popularizacija šaha, ki je privedla nebroj novih igralcev. Ta popularizacija je pač prinesla mnogo dobrih šahistov, tudi igralcev z mojstrsko močjo. Prinesla pa ni več vodilnih glav, temveč manj.

Kar se tiče razmerja med moderno in najnovejšo generacijo velemojstrov, mislim, da bo prav kmalu najmlajša generacija dobila premoč. Botvink je na primer po mojem mnenju trenutno najmočnejši mojster. Američana Fine in Reshewsky sta tipično praktična igralca. kakor so bili doslej vsi ameriški velemojstri. Flohr je izredna moč, vendar mu manjka fantazije. Ne verjamem, da bi v naslednjih letih zgoraj imenovana petorica najmlajših velemojstrov dobila polnovrednega tovariša iz onih krogov, ki jih poznam. Estonec Keres je nekaj časa kazal znake silnega napredovanja, ki so pa spet obledeli. Toda je še izredno mlad in ima še čas, da se uveljavi. Po mojih izkušnjah mora mlad igralec najkasneje do 25. leta imeti moč resničnega velemojstra. kasneje se to nikoli ne posreči.

Med moderno in najnovejšo generacijo se je izolirano pojavil dr. Euwe, sedanji sve-

Tragična smrt v Krki

Gosta meglja je zakrivila nesrečo s čolnom

Novo mesto, 20. novembra.

V torek sta se okrog 60 let stari posestnik Janez Nose in njegov sosed Brkovec iz Rumanje vasi pri Toplicah napotila v svoja vinogradija v Straških goricah. Ubrala sta najkrajšo pot po Krki vsak s svojim čolnom, s katerima sta se peljala do Straže, nato pa nadaljevala pot peš do vinogradov. Po končanem opravilu sta se vrnila pozno ponoči iz zidance k čolnomu. Kakor prej sta se tudi nazaj vozila vsak v svojem čolnu. Nose je vozil prvi, Brkovec pa v primerni razdalji za njim. Ko sta se tako peljala po Krki proti domači vasi, je ležala nad Krko velika megla. Spričo tega je Brkovec za svojim tovarišem zaklical, naj mu da znak z vzklikom, ko bo pri kraju struge. Nose je dal Brkopcu v resnici dogovorjeni znak. Ko pa je slednji priveslal h kraju in stopil iz čolna, je prestrašen ugotovil, da njegova tovariša ni nikjer.

Ves v skrbeh je nato preiščal breg, pa

tudi čolna ni mogel najti. Pohitel je v vas in alarmiral vaščane, ki so prihiteli h Krki s svetilkami. Njih trud pri iskanju pa je bil zaman. Krka je pogoltnila nočnega čolnarja s čolnom vred. Kljub vestnemu iskanju še do danes niso mogli najti Nosevega trupla. Našel se je le njegov čoln v Krki pri vasi Lečni, ki je oddaljena kakih 15 km od kraja nesreče. Čoln je ves razbit, ker ga je voda vrgla na svoji poti čez štiri velike jezove.

Ugotovilo se je, da je prišlo do nesreče samo zaradi goste megle. Nose je, kakor kaže, priveslal že do brega, prijel za čolnovno verigo in hotel pri tem napraviti stok na suho. Čoln pa se je od sunka v breg in njegovega zaleta že toliko pomaknil od kraja, da je nesrečni mož namesto na suho padel v Krko. Nose, ki je bil dober posestnik, zapušta ženo, dva sinova in hčerki.

Kupuj domače blago!

Meščani in meščanke mesta Ferare so očarani od pripovedovanj o Boccacciju. Prizor iz velike filmske opere, ki jo je s številnim ansamblom ustvaril Herbert Maisch in ki jo pravkar z velikim uspehom predvaja Elitni kino Matica v Ljubljani

V mariborski Sibiriji

Življenje v novi delavski koloniji pri Teznu

Maribor, v novembru.

Maribor raste. Tudi njegova okolica raste. To velja tudi za ono najmlajšo naselbino mariborske okolice, ki leži ob Ptujski cesti za Teznom. Mnogokje je pri označevanju krajev in naselbin odločal bumor. Mnogokje pa tudi resnoba življenja. To velja tudi za to naselbino. Nekateri ji pravijo »Sibirija«, drugi zopet »Abesinija«. Malokateri Mariborčan ve morda za to naselbino. Popolnoma sama zase je, obkrožena od gozda. Preko 1000 ljudi živi tukaj v resnobi življenja, z marljivostjo v borbi za vsakdanji kruh.

Primerena konjunktura v raznih obratih in tovarnah je privabila mnogo delavcev in delavke v mesto. Zasluzek je majhen in ni mogoče z njim privoščiti si še tako malega stanovanja. Iz teh okoliščin se je rodila v mnogih želja. Ustvariti si izven mesta, kjer so zemljišča znatno cenejša, svoj dom, pa če bo tudi zbit iz samih desk. Kupili so si zemljišča, ponekod celo kar parcelo gozda, kjer so si postavili zasilna stanovanja, ki jih žele v poznejši dobi nadomestiti s zidanimi. — Tako naselje je nastalo ob obeh straneh Ptujске ceste izven Tezna, Dobrava imenovano. Pod ostrino sekir izginja gosto zaraščeni gozd. Na njegovem

strnišču, predelanem in obdelanem s trdimi rokami pa vstaja iz tal novo naselje številnih barak in hišic. Ljudje so dobili tu poceni parcele. Po 4 do 5 dinarjev za kv. meter in to še na odplačilo v obrokih. Novo naselje ima danes že preko 200 hiš in je po obsegu že danes večje nego Tezno samo.

Proti novi naselbini nas vodi pot preko Tezna po Ptujski cesti, ki je najvažnejša in glavna prometna žila, ki veže Tezno s Ptujskim poljem. Pot nas vodi mimo ličnih hišic do gozda, kjer zavijemo po gozdni poti do prvih »stavb«. Tu imamo priliko opazovati izredno vztrajnost, kakor tudi vse gospodarske, socialne in družinske prilike teh prebivalcev.

Do leta 1928. se je gradilo le v najbližji okolici mesta. Ko so se začeli izvajati strožji gradbeni predpisi tudi v okoliških občinah, je oživela gradbena podjetnost našega malega človeka izven mej občine Tezna. Pobrežje. Studenci in Radvanje. Od leta 1928. dalje pa do danes je zrasla na obeh straneh Ptujске ceste tik Tezna naselbina Dobrava, ki pa spada upravno pod občino Hoče pri Mariboru.

Tik ob robu gozda se dviga nova, še nedograjena dvonadstropna vila. Par korakov

ob njej pa se vstijo lesene barake, ki sličejo tako po zunanosti kakor po notranjosti pravim Krjavljevim kočam. Ze po samem strnišču, iz katerega lahko še vedno ostanki dreves, sklepamo število, da ni dolgo od tega, ko je bil tu še gozd, ki se je moral umakniti ljudem, ki so iskali tu svojega zatočišča in svoje strehe. Skromne so te barake in vendar leži v njih že cela zgodovina. Ljudstvo, ki tu prebiva, je dobro marljivo, vztrajno in delavoljno. Kljub revščini in pomanjkanju je tu idealizem doma. Ali si morete predstavljati, kako izgledajo te stavbe? To so iz desk zbite barake, krite po večini z opeko, ki je že večji del odslužila svoji svrhi na drugih strehah. Da bi mraz in burja ne našla poti skozi špranje v notranjost, so stene teh barak zapežene z mahom. Med temi barakami so tudi take, ki so enostavno zbite iz desk. Vsaka izmed teh ima primitivna vrata iz neotesanih desk in eno samo majhno okno, skozi katero pronica le toliko svetlobe, da se pri oknu lahko opravi nujna gospodinjstva dela. Iznad strehe se dviga pločevinski dimnik, skozi katerega se kaži. Dim oznanja, da prebivajo pod temi deskami ljudje. Ob sosedni kolibi vidimo visoko v tla zabito drevesno deblo, na katerem se sušijo koruzni storži. Pri vsaki baraki so nagromadeni veliki kupi suhljadi in drv. Ob prasketajočem ognju in ob svitu petrolejk bo družina v tem prostoru, ki ji služi za kuhinjo, spalnico in sprejemnico, obe-

nem ob hladnih zimskih večerih računala, koliko ima še odplačati za kupljeno parcelo in kako se bo skromen prihranek vporabil najprej po teh odplačilih.

Potrkamo na prva vrata, ki nam jih odpre še mlada žena, za njenim hrbtom pa se skriva mali mamin ljubljencek. Začudena nad našim nenadnim obiskom nas prijazno povpraša: »Kaj bi pa radi?« Na pragu barake opazujemo stoji notranjost tega skromnega bivališča, ki sestoji iz enega samega prostora. Od štedilnika, ki stoji v kotu, prihaja prijetna toplota. V drugem kotu postelja s koruznjakom, majhna mizica in omara. To je vse. Za pod služijo tla, lesene stene pa so vse prevlečene s papirjem.

»Oprostite, zanimamo se za parcele.« »Tako, tako, da vam po pravici povem: prostor ni drag. Za kvadratni meter smo plačali po 4.50 din, odplačujemo pa vseh teh 400 kv. metrov po 100 dinarjev mesečno. V enem letu bo zemljišče naše.« Zenica je postala zgovornejša in je medtem premagala prvo začudenje. »Namesto najemnine«, nadaljuje, »odplačujemo zemljišče. Skromno in priprosto je naše bivališče, a sčasoma bo boljše. Vse bi še šlo, če bi mož ne bil že del časa brezposeln. Le tu pa tam zasluži kakšen stotak, sicer pa visi vse na meni. V sreči smo še mladi in delavoljni in imam upanje, da si bomo opomogli. Saj je za nas vse dobro, toda skrbeti moramo za svojega otroka. Vsaj otrok naj ima nekaj, da bo kasneje lahko rekel: to imam od

mamice. V mesto hodim služiti k neki družini, od jutra do večera sem v službi.«

»Kodaj pa jeste in kje imate tačas otroka?«

»Jemo samo dvakrat na dan: zjutraj ko grem od doma, in zvečer, ko se vracam. Otroci je tačas sam doma. Je že tako navajen in mu ni prav nič dolgčas. Če ga zebe, gre v barako, če je pa lepo vreme, se igra zunaj.«

»Ali se ne bojite mraza?«

»Tisto pa ne. saj imamo vse dobro zapeženo z mahom.«

Prijetno nas je dirnila ljubeznivost in zgovornost mlade žene. Tembolj pa smo občudovali njen pogum in njeno voljo in veselje do dela. Veselega in zgovornega značaja, kakor da bi živel v največjem udobju in razkošju. In poleg vsega zlato materino srce, ki misli, trpi in dela samo za svojega otroka z željo, da bi mu bilo kdaj v življenju prijetnejše nego je njej.

Ko hodiš okrog teh barak, nehoti misliš na vse one, ki ne poznajo tiste skromnosti in zadovoljstva, kakor je najdemo tu, kjer živijo prebivalci te naselbine v siromašnih in najskromnejših razmerah, ki si jih za moremo misliti. Pot nas vodi naprej mimo barak in hišic, ki so zidane in postavljene po mili volji lastnikov posameznih parcel. Tu ni bilo gradbenega načrta. Vsakdo je zidal po svoje kakor je vedel in znal. Hišice so zrasle iz tal kakor gobe po dežju. Pestra je slika, ki nam jo nudi pogled na

Domače vesti

* **Maturanti beogradske gimnazije** iz leta 1886 so se danes slavili 50-letnico svoje mature ter počastili spomin pokojnih profesorjev in tovarštev. Na beogradske gimnazije je leta 1886 maturiralo 29 dijakov, živi pa jih še 10. Ob 50-letnici mature se jih je zbralo 8, dva pa sta bila zadržana zaradi bolezni. Med maturanti iz leta 1886 so tudi upokojeni poslanik Zivonj Balugrdić, Jasja Prodanović, Slobodan Jovanović in upokojeni minister Milivoje Jovanović.

* **Perzijski oficerji** kupujejo konje v Varazdinu. Te dni je prišlo v Varazdin nekaj perzijskih oficerjev in trgovcev, ki kupujejo v naših krajih konje za perzijsko vojsko. Perzijsko nabavljajo komisijsko vodjo polkovnik Reza Gholi iz Teherana. Doslej je ta komisija nakupila že več sto konj, njeno delo pa še ni končano in bo zaradi nakupa obiskala še razne podravske kraje in tudi Bjelovar.

* **Radio II. Beograd** prenaša danes ob 19. do 20. ure propagandno predavanje o komunisti Siavku Ostercu najprej v srbohrvaščini, potem v nemščini in nato v madžarščini. Predaval bo direktor novoradske glasbene šole »Barić«, g. Rikard Svarc. Predavanje bo muzikalno ilustrirano z odlomki iz Osterčevih skladb.

* **Polovična vozna na železnici** je dovoljena udeležencem glavne letne skupščine jugoslovanske unije za zaščito otrok, ki se bo vršila v nedeljo 29. novembra t. l. ob 9. dopoldne v domu Rdečega križa v Beogradu. Popust velja za čas od 17. do 21. novembra do 1. decembra. Njaj odhodni postaji je treba kupiti cel vozni listek in zahtevati legitimacijo obrazca št. 13; ta listek bo veljal za brezplačno vrnitev, ko legitimacijo potrdi glavni odbor na skupščini. Nadalje je dovoljena polovična vozna na državnih železnikah delegatom družin z dežele, ki se udeležijo skupščine jugoslovanskega društva za čuvanje narodnega zdravja, ki bo 22. t. m. v Beogradu. Popust velja do 25. t. m.

* **Vinska razstava in sejem** na Vinici pri Ormožu. V nedeljo 22. t. m. bo na Vinici pri Ormožu vinska razstava in vinski sejem, na katere se vabijo gg. gostilničarji in vinski trgovci. Razstavljena bodo najboljša vina vinskih vrhov Vinice, Sv. Barbare, Zavrča in Turškega Vrha. Za to prireditelje je dovoljena polovična vozna na železnici. V Ormožu na postaji avtobus za Vinico

Pri lenivem črevesju in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed zaradi zapeke naj se uporablja že oddavna poznana naravna **Franz-Josefova grenčica**. Zelo pogosto je ugotovljeno, da je »Franz-Josefova grenčica« zlasti koristno domače sredstvo, kajti gre za to, da se prebavni kanal v jutru izčisti s kakim salinskim sredstvom za iztrebljanje.

Ogl. reg. S. br. 15486/35

* **Sedemsto tisočakov** za spomenico Beogradske »Vremec« poročila: 700.000 Din — pravijo dobro informirani Skopljanci, da bo štala lepo opremljena spomenica, ki jo bodo izdali prihodnje leto ob proslavi 25-letnice osvoboditve Južne Srbije. Članki v tej dragi knjigi se bodo plačevali po 10, 15 in še več tisoč dinarjev. Prvi članek od nekega profesorja filozofske fakultete bo imel naslov »Geomorfologija Južne Srbije«. Če bodo tudi ostali članki tako strogo znanstveni, bi se lahko spomenica osvojenega Južne Srbije zamogla z letopisom znanstvenega društva v Skopju, ki je cenejši in ki je že objavljala dela in studije podobnih tem. Zakaj ne bi za 700.000 Din tiskali nekaj 100.000 izvodov kake popularno pisane knjige za ljudstvo. Zakaj ne bi izdali dela, ki ne bi bila tako razkošna, a vendar koristna?

* **Glasilo borcev za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije**. V Zagrebu je izšla prva številka mesečnika »Legionar«, ki je službeno glasilo združenja vojnih dobrovoljcev-borcev za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije (Koroške, Štajerske, Medmurja in Prekmurja). V prvem članku »Zakaj izhajamo?« je urednik Peter Jelavič takole odgovoril na to vprašanje: Mali naši ljudje Hrvati, Srbi in Slovenci, ki so osvobodili naše severne kraje, so potem, ko so izvršili svojo dolžnost, 18 let molčali. Zdaj pa ta mali človek govori z našim glasilom. On zahteva svoje pravice. To zahteva za svoja dela, ne naglašja svoje vojne slave in zaslug, temveč zahteva samo to, kar mu je domovina dolžna dati. Če teh ljudi ne bi bilo, mi danes ne bi imeli Medmurja, Prekmurja, Koroške in južne Štajerske.

* **Tovarna JOS. REICH** sprejema mehko in škrobno perilo v najlepšo izdelavo.

* **Razstava vin**. Dne 9. in 10. decembra priredi podružnica Vinarskega društva pri Sv. Križu pri Kostanjevici v Stritarjevi dvorani razstavo vin, združeno z vinskim sejmom. Intenzivna priprava zagotavlja popoln uspeh, saj bo razstavljeno veliko število vzorcev iz dolenskih gor. Razstavljene bodo vse vrste vin, a najcennejše bo zastopan eviček, saj so spodnje dolenske gorice z Gadovo pečjo, Bočjem, in Banovcem njegova domovina. Sv. Križ pa središče njegove trgovine. Letošnji pridelek je kvalitativno enak lanskemu kljub letošnjemu za žito neugodnemu vremenu. Zato pa količina pridełka zelo zaostaja za lansko. Ljubitelji evičke, obiščite to razstavo! Zlasti opozarjamo na razstavo vinogradnike, gostilničarje in vinske trgovce.

* **Nerodno potovanje potniškega aviona Zagreb-Beograd**. Zadnje potovanje potniškega aviona Beograd-Zagreb v letošnji sezoni je bilo zelo dramatično. Letalo sta vodila inž. Stanislavjević in Milovanović, službo radio-telegrafista je vršil Dragičević, potnika pa sta bila neki zagrebški trgovci in neki uradnik poveljstva naše aviacije. Pilot je že nad Siskom dvignil letalo nad gosto meglo. Radio-telegrafist je sicer dobil zveze z radijsko postajo, pilot je letalo uravnaval v pravilno smer, a ko so krožili nad Zagrebom, zaradi goste megle niso videli letališča, čeprav so od tam spuščali rakete. Dolgo je letalo krožilo nad letališčem. Pilot se je na vso moč trudil, da bi našel kje izhod iz goste megle in naposled se mu je to posrečilo pri Kloštarivanu. Tam je letalo srečno pristalo. Pilota in radio-telegrafista so prebrili vso noč v letalu in močno jih je zeblo. Naslednji dan se je letalo vrnilo v Beograd in uradnik zrakoplovnega poveljstva se je z njim vozil kot zadnji potnik.

Ali je Vaša prebava v redu?

Vzemite zvečer 2—3 male

ARTIN-DRAŽEJE dr. Wandera.

in jutraj se boste lahko iztebali.

Dobivajo se v vseh lekarnah v skaticah po 12 dražej Din 8.—, in v vrečkah po 2 dražej Din 1.50

Ogl. reg. pod S. br. 7724/34

* **Nova trava po banatskih poljih**. Trava je spet ozelenela in porasla po banatskih travnikih in poljih zaradi toplega vremena. Živina se spet pase sakor v prvih dneh pomladi. Pastirji pravijo, da je trava prav dobra in srečni so, da jim je tako podaljšal čas zaslužka, ker so njihove pogodbe z gospodarji potekle že na Mitrov dan.

* **Požar v tovarni »Penkala« d. d. v Zagrebu**. V veliki tovarni delniške družbe »Penkala« v Zagrebu v Branimirski ulici je nastal požar in znaša škoda po površini centvri poldrugi milijon dinarjev. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno.

* **Največjo zbirko jedilnih listov** na vsem svetu ima sarajevski kavarnar Stjepan Meze. Jedilne liste je začel zbirati že pred kakimi 50 leti, ko je bil natak v neki kavarni v Budimpešti. Svojo zanimivo zbirko je že razstavjal v raznih mestih Evrope, pa tudi Ameriki, Aziji in Afriki. Na teh razstavah je dobil kakih 40 odklonov in priznanj. V njegovih jedilnih listih, ki so napolnili že tri velike sobe, je dosti zgodovine. So to jedilni listi z banketov, ki so jih prirejali razni vladarji ob zelo važnih dogodkih. Nekaj jedilnih listov ima v svoji zbirki celo z dvora nekdanjih kitajskih cesarjev. Najstarejši njegovi jedilni listi so iz 15. stoletja.

* **Tobačno zalogo so oplenili**. Gostilničar Janez Golob iz Praprotnega v Selški dolini je bil deležen nepovabljenega obiska. Sredi trde noči se je spizljal v hišo neznanec in napravil lastniku preko 1200 Din škode na tobaku. Tobaka za pipo in tako zvaljen klobas pa se tat ni dotaknil. V omenjeni noči sta spala v sobi, kjer so imeli spravljeno Golobovo zalogo, obdava domača sinova, a tatu nista slišala. Orožniki iz Zveznikov iščejo tatu.

* **Radiojski naročniki**, sporočite svoj naslov še danes upravi tedenske revije za radio, gledališče in film »Naš val« v Ljubljani, Knafličeva 5, da vam pošlje brezplačno in brezobvezno na ogled en izvod revije »Naš val«. Revija izhaja že tretje leto in se je radijskim naročnikom priljubila, ker jim nadomešča lahko vsako tujo revijo saj pri naša na 32 straneh programa vseh domačih in tujih oddajnih postaj na kratkih, srednjih in dolgih valovih, časovno razpredelico oddaj, kazalo za opere, koncerte in gledališke predstave. Poleg tega pa ima še 8 strani beletristične priloge, ki vas uvede v radijsko, gledališko in filmsko življenje; tu naj-

ceve in tovarniških delavcev, ki so vsi zaposleni v mestu. Električna razsvetljava sega iz Tezna do malone do naselbine. Sicer pa rabijo prebivalci za razsvetlavo izključno petrolej ali pa karbid. O cestah za sedaj še ni govora, dobodi do posameznih barak so v izredno slabem stanju. Kljub vsej revščini pa je deca po večini zdrava in dečelična. Ni čudno, saj se igra vose dan na svežem in s smrekovim vonjem prepojenem zraku. Okrog 80 otrok pohaja v šolo na Tezno, dasiravno spada naselbina pod šolski okoliš Razuvanje. Mnogo je pa tudi otrok, ki ne morejo v šolo, ker jim primanjkuje obleke in obutva. Teh so se v zadnjem času usmiliha dobra srca z izdatno podporo.

Ko smo tako obkrožili in obhodili na tako prostranem prostoru nastalo naselbino, se poslovimo od nje s pogledom na izrezan tip druge Krjavljave koče tik ob obronku gorsta. Ko gledamo nagnjeni plot okrog nje in na prebivališče zbito iz desk, ki je pokrito deloma s pločevino, deloma z opeko in deloma z lesom in mahom ter ima s papirjem zamašena okna, se nam zdi, kakor da bo iz te koče prav ta trenutek stopil Krjavljav s svojo koko....

Ne samo na Krjavljav, temveč na vse prebivalce tega izredno zanimivega naselja mislimo in jih obhujujemo, a koliko ljuboznojo so se naselili na tem koščku naše zemlje, kjer bodo z žulji svojih rok pola-

dete točne operne izvelečke, novosti iz filmskih atelejev in gledališč. Mlike iz gledališkega, filmskega in radijskega sveta in v nadaljevanjih izredno zanimivo delo dr. Waldemara Wasielewskiego »Telepatija in jasnovištvo«. Naš val ni samo najboljša, obilno ilustrirana tedenska revija, ampak je tudi zaradi nizke cene vsem dostopna. Mesečna naročnina 12 Din.

* **Mlad nepridiprav** je hotel z ukradenim kolesom v svet... Oktobra je bilo počestniku Kapunu Francu od Sv. Jurija ob Ščavnici ukraden kolo v času, ko se je za trenutek pomudil v gostilni Vladimirja Krefta. To ukraden kolo je bilo pred nekaj dnevi najdeno v gozdu v Stančinah. Orožništvo je slednjem uspešno izslediti tatu v osebi 13-letnega pastirja Franca G. z Rožičkega vrha, o katerem se je pri preiskavi izkazalo, da ima na vesti več manjših tatvin. Nekoč polti je ukradel pri Kapeli nekemu poštniku kolo, ki jo je prodal za 7 Din, z denarjem pa si je nakupil klobas in kruha. Svojemu gospodarju je kradel jajca ter jih nosil na prodaj v razne trgovine. Minarju Francu Diavku v Hrastju-Moti je nekoč izmaknil žepno uro, a jo je nato spet vrnil lastniku. S kolesom, ki ga je ukradel poštniku Kapunu in skril v gozdu, se je nameraval na polito v svet in se odpeljati v Maribor. Orožništvo je mlaega nepridiprava vrnilo staršem pod strogo nadzorstvo.

Iz Ljubljane

u— **Zagreb ureja svoj turistični oddelek** po ljubljanskem vzoru. Te dni se je mudil v Ljubljani županov tajnik in referent za turizem pri zagrebški mestni občini dr. Miro Majer, da si ogleda ureditev mestnega turizma-prometnega urada katerega iz ustva naj bi bila v vodilo pri snovanju podobne ustanove v Zagrebu. Mestna občina ljubljanska ima že od leta 1930. poseben turizma-prometni referat, ki ga vodi znani turistični organizator, tajnik SPD dr. Brilej. Zagreb pa je v mestni upravi šele lani dobil svoj turistični odsek, pred kratkim pa je dr. Majer pri-

Izbire, ugodno ceno in dobro postrežbo —

vse to dobite ako kupujete štofe, svilo, platno i. t. d. pri

„Manufaktura“ k. d.

trgovina, ki vas želi boljše postrežbo

Mestni trg 17.

u— **Jugoslovanska unija za zaščito dece** v Ljubljani, dravska banovinska sekcija, sporoča, da so poslovne ure vsak dan od 11. do 13. v prostorih na Gosposvetski cesti 2. II.

u— **Na rednem obnem zboru Društva** slušateljev juridične fakultete 14. t. m. je bil izvoljen za leto 1936-37. naslednji odbor: predsednik Ratić Dragan, cand. iur.; podpredsednik Kiki Franc, cand. iur.; tajnik Dolenc Matjanko, cand. iur.; blagajnik Jaklič Tone, cand. iur.; knjižničar Jerovec Franc, stud. iur.; gospodar in arhivar Zarić Vladimir, cand. iur.; referent za skripta Makovec Viktor, stud. iur.; namestnik Renčelj Franc, stud. iur.; in Klemenčič Franc, stud. iur.; revizorji Orožen Milan, cand. iur.; Ločnikar Lado, cand. iur.; in Ribnikar Miran, stud. iur.; razsodišče: predsednik Erjavec Oroslav, cand. iur.; člani Berkopce Anton, stud. iur.; Reichner Saša, cand. iur.; Pukšič, cand. iur. in Zuzić Savo, cand. iur.

u— **Ljubljanski Grad** je dobil nov razglednik. Na prizidevanje mestnega turizma-prometnega urada so v četrtlet na terasi grajskega stolpa montirali novo razgledno pripravo, ki bo v bodoče privabljala velike množice domačega občinstva in gostov na to najlepšo ljubljansko razglednišče. Po osnutkih kartografa Delkina je dala mestna občina izdelati dve marmornati plošči z napisi, ki označujejo vse pomembnejše kraje in vrhove v bližnji in daljni okolici. Plošči sta montirani na dveh probranih vrh grajskega stolpa in sta opremljeni s posebnimi kovinskimi kazali, ki v zvezi z napisi omogočajo točen pregled vseh zanimivostih točk v obsežni panorami, ki se odpira na severno, južno in vzhodno stran. Nova naprava bo brez dvoma v veliki meri poživila obisk grajskega stolpa.

u— **Mladi umetniki v Jakopičevem paviljonu** imajo rekordni obisk. Razstava slikarjev in kiparjev najmlajšega rodu, ki je od početka meseca odprta v Jakopičevem paviljonu, je doslej dosegla obisk, kakršnega ni bila pred njo deležna še nobena podobna prireditev pod to streho. Z dijaškimi skupinami, ki so si pod vodstvom svojih profesorjev zadnje dni ogledale razstavo, je prireditev imela doslej že blizu 1000 obiskovalcev. Razstava bo odprta samo še do konca meseca.

u— **Umetniška dedščina Hrvatskega Primorja**. V ciklusu predavanj krajevnega odbora Jadranske straže bo prvič ob 20. predaval v dvorani OUZD na Miklošičevi cesti o tej temi ravnatelj »Putnika« na Sušaku g. Srečko Vrignanin. Na zanimivo predavanje opozarja Zveza za turizem in promet vse ljubitelje Jadrana.

u— **JNAD »Jadrane ženska sekcija«**. V ponedeljek 23. t. m. ob 18. bo članski sestanek s predavanjem. Predava g. Hočvarja o tisku in ženi novinarji. Vse in točno. — Odbor.

u— **Matineja ZKD** film današnje matineje Zveze kulturnih društev »Sequoia« je kolektivno delo znamenitega režiserja Chester Franklina, glavne junakinje Jean Parker in živali na severu visoke Siera Nevada. Vsaka scena tega filma je ena sama prirodna drama, polna romantike, konflikta živalskega instinkta, iskrenosti in elementarnosti. Vse kar je nemogoče izraziti z besedami, postane v tem filmu nepozaben doživljaj. Zato naj ne bo nikogar, ki bi zažudil te edinstvene drame tovarištva mladega gorskega leva in jelena, tega remek dela človeške vztrajnosti in hotenja. Predstavi v Elitnem kinu Matici danes ob 14.15 in jutri v nedeljo ob 10.30. Cene matinejske po Din 3.50 in 5.50.

Matineja Z.K.D.

STARŠI, pripeljite svoje otroke k filmu izrednih prirodnih lepot in velikega vzgojnega pomena !!

„SEQUOIA“

Iz življenja in tovarištva gorskega leva in jelena.

V ELITNEM KINU MATICI

v soboto ob 14.15 in v nedeljo ob 10.30.

Cene matinejske Din 3.50 in 5.50

goma ustvarili skromen, a tem prijetnejši in zadovoljstva polnejši dom svojim potomcem.

Košček Koroške zgodovine na odru

Radovljica, 20. novembra. Kakor smo javili, je bila preteklo nedeljo na sokolskem odru v Radovljici krsna predstava najnovejše Spicarjeve igre »Drabosenjak«. Igrali so člani in članice Sokola, ki so posekali dramski tečaj ZKD v Radovljici. Igra je obogatila našo ljudsko dramsko literaturo za delo, ki pojde gotovo po vseh naših odrih, saj je res narodna in radi tega prikladna po duhu in vsebini posebno za podeželske odre. Po izrednem uspehu premiere se bo ponovila igra v nedeljo, 22. t. m. popoldne.

Poudariti je treba, da je bila igra prav dobro naštrnjana, zlasti pa sta se odlikovala Drabosenjak in njegova žena Neža. Značilno je, da je sprožila pri odprti sceni aplavz pesem: »Jes pa v žovtu fenir bom, ti boš pa moja trava. Jes bandero sukov bom, ti boš pa zraven stava«, ki jo poje prismojnen Cene. Smeh in jok sta si sledila in se skladala, kakor harmonična akorda lepo skupnost, ki kaže dušo mehekga, koroškega Slovenca. Prizor med župnikom in Drabosenjakom kaže naziranje prosvit-

ljenih duhov onega časa in je močno dramatična. Jaslice, kajenje na večer pred Tremi kralji, daje svečano obeležje k Drabosenjakovi duši, ki jo vedno bolj zapuščata realna misel. Zadnje dejanje nam je v izvrstni igri minarja in Drabosenjaka pokazalo dekadenco, »prokleto Drabosenjo«, kakor je že prej večkrat rekla nesrečna Neža. Simpatični Kamnik je bil nekoliko preših, kar naj pri reprizi popravi. V splošnem prav dobra uprizoritev.

Pred predstavo je avtor pojasnil sredino in čas, v katerem se igra godi: »Videli bomo košček koroške zgodovine!« in je pozdravil v prvi vrsti sedečega koroškega duhovnika, ki sta prišla iz njegove in Drabosenjakove domovine na krsno predstavo v Radovljico. Njegovemu pozdravu je sledil močeden aplavz in živio klici dragima gostoma iz Koroške. To je takoj ob začetku dalo predstavi svečan značaj in v kontakt med občinstvom in odrom je bil ustvarjen.

Igralci so poklonili avtorju, ki je vodil tečaj ZKD, lovorov venec z državno trobojnico in v usnje vezano spomenico, ki slovi: »Svojemu vodji v spomin ob krsni predstavi Drabosenjaka hvalni posmetniki dramskega tečaja ZKD«. Radovljiski Sokol pa mu je izročil šopek rdečih nageljnov. Pa tudi glavni junak, njegova žena. Mojca. Lizej in marljivi režiser so bili deležni cvetja in priznanja.

u— **Pianistka Viktorija Svihlikova**, ki nastopi v petek, 27. t. m. v mali filharmonični dvorani, je ena največjih čeških klavirskih talentov. Je učenka slavnega klavirskega pedagoga prof. Viljena Kurza in je v svoji domovini spoštovana in visoko cenjena kot ena najboljših klavirskih umetnic. Prireja famostojne koncerte, pa tudi koncerte s spremljevanjem češke filharmonije pod vodstvom Václava Talicha. Vstopnice bodo od ponedeljka dalje na prodaj v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

* KINO *

TEL. 21-24 **MATICA**

Razkošna opera romantike in ljubezni

BOCCACCIO

Hell Finkenzeller, Willy Frisch, Paul Kemp

TEL. 27-30 **SLOGA**

Premiera!

Sjajna odenska burka

KONTUSOVKA

(GOSPA POLENSKA)

Ida Wüst, Inge List, Theo Lingen

TEL. 22-21 **UNION**

FRANCISKA GAAL v veselici

LILI

Hans Jaray — Szöke Szakall

Predstave ob 16, 19, 21, 23

u— **Sentjakovski gledališki oder** nam bo danes in jutri spet odkril pogled na romantične čase naše stare Ljubljane in Turjaka ter nam v pestrih slikah uprizori staro zgodbo v Janezu Soncu in njegovi lepi gospe Ani Rozini. V devetih slikah, prepletenih z veselim študentskimi poveljki in otonimi pesmimi sholarja Vida gledamo kako se vitez Sonce bori za svojo nežno gospo, kako mu jo ugrabijo, kako od ohole gospe ponizanje trpi in kako je končno njegova vztrajna ljubezen poveličana in pohvaljena celo od samega cesarja. Vsa ta obsežna, krasno opremljena predstava, v kateri sodeluje okoli 40 oseb, poteka hitro in brez dolgih premorov ter se konča točno ob 23. Prodaja vstopnic danes in jutri od 10. do 12. in od 15. do 17.

u— **Huda nesreča kmečkega gospodarja**. Mestni reševalci so večer dopoldne pripeljali na kirurški oddelek 42-letnega posestnika Janeza Pristavca iz Pijave gorice, ki je imel jutraj opravka z živino, pa ga je konj s tako silnim udarcem sunil v trebuh, da so bili zdravniki prvi hip v skrbeh za njegovo življenje. Kakor nam zvečer poročajo iz bolnišnice, se stanje ranjenca pomahe obraca na bolje.

Iz Celja

u— **Gregorčičeva akademija**. Celjska »Soča« bo priredila v soboto 28. t. m. ob 20. v veliki dvorani Narodnega doma umetniško akademijo ob 30-letnici smrti Simona Gregorčiča. Na sporedu je slavnostni govor g. Franja Roša, nastop violinskega virtuosa g. ravn. Karla Sincina in koncertne pianistke g. Mirce Sincinove, petje CPD, govorni zbor pod vodstvom g. Sadarjeve, dve recitaciji, pesnica gđ. Ruža Petelinova pa bo poleg tega recitirala Gregorčičovo »Sočo«.

u— **Na Ljudskem vseučilišču** v risalnici mečanske šole bo predaval v ponedeljek 23. t. m. ob 20. g. prof. Leon Detela, dolgoletni asistent zagrebške in ljubljanske univerze, o raznoočevanju v naravi. Predavanje bo s skriptičnimi slikami. — O belih planinah in deročih vodah bo predaval znani nemški novinar, sportni pisatelj in organizator ter prijatelj naše Planice g. Karl Luther iz Monakovega danes ob 20.30 v dvorani hotela Skoberne v Celju. Izredno zanimivo predavanje bo spremljalo okrog 150 diaspoticov.

u— **Zbor prosvetarjev celjske sokolske župe** se bo pričel jutri ob pol 10. dopoldne v zborovalnici Celjske posojilnice v I. nadstropju Narodnega doma v Celju.

u— **Proces zaradi komunistične propagande** se je pričel večeraj zjutraj na okrožnem sodišču v Celju. Zagovarjal se je 6 obtožencev. Senatu je predsedoval predsednik okrožnega sodišča g. dr. Vidovič. Razprava je bila opoldne prekinjena in se je ob 15. nadaljevala ter bo trajala daleč v noč.

u— **Brezposelni trkajo na vrata**. Na tem mestu smo že ponovno opozarjali na nevezdrne razmere, ki vladajo v našem mestu. Od jutra do večera hodijo od hiše do hiše stari in mladi, bolelihi stari ljudje, kreпки moške in deca, ter trkajo na vrata in prosijo milodarov. Med temi je nedvomno mnogo resnično potrebnih in za delo nesposobnih, mnogo pa je tudi onih nesrečnih žrtv današnje dobe, ki ne najdejo zaposlitve za preživljanje svojih družin. Gotovo so med temi rednimi obiskovalci naših družin tudi taki delomrzniki, ki jim ta vrsta svobodnega in modernega poklica več neee in bolj prija, kakor pa redno delo, ki bi donajalo dostojno preživljanje. V tem pogledu je nujno potrebna kontrola in revizija, sicer se bo to zlo v zlimskih mesecih razpelo do nemogoče mere.

u— **Umrl je večeraj na Bregu 27 v visoki starosti 85 let upokojeni železničar Jakob Grad.**

u— **Kino Union**. Danes ob 18.30 ruski velefilm »Pastir Kostja«, ob 16.30 v 20.30 velefilm »Ljubi me vedno!« z Grace Moore in zvočni tednik.

KINO METROPOL. — Danes »VILA LUTKA« in nov zvočni tednik. Ob 16. uri matineja »ELEZNI DEMON«.

Z Jesenic

u— **Zvočni kino Radio** predvaja danes in jutri v nedeljo ob 8. uri zvečer v nedeljo tudi ob 3. uri pop. velefilm »Božanska ženat. Med dodatki tudi dva zvočna tednika. Sledi »Dušica Rožmarinjac«.

Iz Ptujja

u— **Obstreljen 18letni »in Franc Križanec** iz Jiršovcev v Slovenskih goricah je bil v torek zvečer v Rogoznici pri Ptujju pri neki družini, kjer so obhajali god, na obisku. Ko se je pozno v noči vračal proti domu, je nek J. K. nanj streljal. Projektil ga je zadal v levico. Napadalec je ovađen.

to skupino hiš vseh mogočih oblik. Pri vsaki hiši nas pozdravi pes čuvaj.

Oglasimo se pri podnačelniku tezenskega Sokola, ki je uslužben v tovarni kot ključavničar. S trudom svojih rok si je postavil tik ob obronku gorsta lasten domek. Rad nam opiše, s kakšnim trudom je začel uresničevati dolgotrajno željo. Vsaka minuta prostega časa je bila izrabljena. Pred letom dni je kupil gozdno parcelo, ki jo je izsekal. Gozd mu je dal ves stvarni les, kar ga je potreboval. Na strnišču je začel nato razkopavati zemljo in pripravljati prostor za hišo in vrt. Opravičeval se nam je z besedami: »Oprostite, ker sem tako zamazan. Vsi smo taki kakor Abesinci, ker delamo kar naprej brez prestanka in nimamo niti toliko časa da bi se pošteno umili«.

Dokler ni bilo naselbine, je bil vse naokrog gozd in so ta kraj označevali zaradi samotnosti tudi z imenom »S'biria«. S tem imenom ga je prvi krstil naš stari in dobri znanec Ledinek, ki je ob gozdu kupil prvo hišico v letu 1928. On je edini stanovalec, ki je doživljal ves razvoj te naselbine in ve za zgodovino vsake posamezne barake in hiše. Njegov optimizem glede bodočnosti te svojevrstne kolonije je izreden. Ima najlepše naide v bodočnosti teh lesenih barak in domovih bodo v nekaj letih zrastle lične majhne vile. Predstavljajo Dobavo so rekrutira po večini iz železniških uslužben-

Iz Maribora

Veliko akademijo z nastopom mešana in moškega zbora ter lastne godbe priredi danes ob 20. Počitniška zveza vseh mariborskih srednjih šol. Vsi se v veliki kazinski dvorani na Slomskem trgu. Vstopnice od 2 do 10 Din. Vsi prijatelji mladine iskreno vabljeno!

Pobrezani so zmagali. Pri šahovski tekmi med framskim šahovskim klubom in šahovsko sekcijo pobrezke Slavije so zmagali Pobrezani v razmerju 5:4.

Lep eksemplar močvirnega bobra je ustrelil znani lovec g. Ivan Zafi v svojem lovskem revirju na Pobrežju. Eksemplar tehta 7 kilogramov. Domovina tega glodalca je kakor znano, Island de Parana v južni Ameriki. Od leta 1930 ga gojijo zaradi zlahtne kožuhovine tudi v naši državi. Ustreljeni eksemplar, ki si ga Mariborčani z zanimanjem ogledujejo v Wallnerjevi izložbi, je najbrže pobegnil iz kakšne farne.

Konferenca o zbolšanju obmejnega prometa, ki bi se po prvotni napovedi morala zaključiti že v četrtek 19. t. m., se je zavlekla in je trajala še včeraj ves dan. Predvidoma bo zaključena danes.

Tovarna Doctor in drug v Mariboru je darovala za Društvo slepih v Ljubljani 300 Din. Znesek naj se dvigne v podružnici »Jutra« v Mariboru.

Obsojena tatinska ciganska tolpa. Pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je vršila včeraj dopoldne kazenska razprava proti 9 članiki ciganske tolpe, ki je bila obtožena, da je 27. avgusta t. l. z nekaterimi še neizsledenimi pajdaši vlomila v Stribovec v trgovino Ivana Šefa ter odnesla blago v

skupni vrednosti 44.691 Din. Kakor smo že poročali, se je orožnikom posrečilo del blaga v vrednosti 12.083 Din izslediti, dočim ni za ostalim blagom ne duba ne sluha. Orožniki so aretirali 2 moška in 7 žensk, ki so se morali včeraj zagovarjati zaradi vloma oziroma soudeležbe pri vladu. Pri razpravi je le eden obtoženec priznal, da je pri vladu vršil službo opazovalca, dočim so vsi ostali obtoženci odločno zanikali vsako krivdo. Vsi obtoženci pa so bili obsojeni v smislu obtožbe, in sicer 27 letni Franc Horvat na 4 leta robije, 49 letni Aleksander Baranja na 6 mesecev strogega zapora, 40 letna Julijana Baranja na 3 mesece strogega zapora, Marija Baranja, Marija Horvat, Cecilija Baranja, Ana Horvat, Julijana Čener in Marija Horvat pa po 2 meseca strogega zapora. Vsi obtoženci so doma iz Vanče vasi, od koder so se podali na tatinski pohod v Stribovec.

Iz Škofje Loke

Slovo priljubljenega veroučitelja. Vrsto let je deloval v starošolski župnijski katehedi g. Ivan Veider, ki je vršil hkratu tudi veroučiteljsko službo na deški šoli. G. Veider odhaja ta teden na novo službeno mesto v St. Vid pri Brdu. Odhajajoči se je v tujakšnji javnosti mnogo uveljavil pri raziskovanju umetniških zakladov, in je prav Veiderjeva zasluga, da so nam bile v poslednjem času odkrite tolike zanimivosti. Odkrili so freske na Jamniku, pri sv. Lovrencu, pri sv. Filipu in Jakobu. Zlasti pa je zbudil pozornost Črnogrob, ki nam ga je opisal g. Veider, v svojem »Vodniku po Črnogrob«. Na novem mestu mu želimo vso srečo!

Razširjenje šol. Enorazrednica pri Sv. Lenartu v Selški dolini se je razširila v dvorazrednico. Za slično razširitev se potegujejo tudi v Martiniem vrhu, naselju, ki je pred kratkim otvorilo novo moderno, planinsko enorazrednico.

JE ŽE RES — OBLEČENI

toda za isti denar boste z našim blagom boljše oblečeni!

Cene našega blaga za obleke so od 120.— do 180.— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ & KOMP.

PARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus.

Tovarniške prodajalne: LJUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije.

rini preko 70 mm) 300 zl. Din (vezano); iz tar. št. 536: železo v ploščah, četverkotnih palicah 12 zl. Din (vezano); iz tar. št. 539: neobdelane železne cevi in zvezni deli v premeru preko 80 mm 15 zl. Din (doslej 28); iz tar. št. 541: material za železniške vagon, kakor osi, odbijači, spojke in ostalo, v kolikor se ne izdeluje v tuzemstvu, 1 zl. Din; iz tar. št. 552: plugi 20 zl. Din (doslej 40), deli plugov preko 5 kg 20 zl. Din (vezano), do 5 kg 20 (doslej 25); iz tar. št. 553: aparati za merjenje, razen mikrometrov, ravnila, šestila, priprave za zavijanje in izvijanje 35 zl. Din (doslej 70); iz tar. št. 584: predmeti iz kovanega železa, ne posebej imenovani, tudi v zvezi z lesom in litim železom, obdelani ali neobdelani: vseh 8 dosežanih postavk vezanih: iz tar. št. 653: sejalni stroji v zvezi s trsticami za gnojilo 5 zl. Din (20); rezalni stroji za seno in peso 8 zl. Din (20).

Povečanje izdatkov za anuitetno službo državnih dolgov

Že včeraj smo obširneje poročali o predlogu državnega proračuna za leto 1937/38. In o izjavi, ki jo je dal finančni minister Letica k temu proračunu. Najzanimivejša sprememba kaže predlog proračuna glede anuitetne službe za državne dolgove. Izdatki za to anuitetno službo so v novem proračunu povišani od 768 na 1020 milijonov, tako da znaša povišanje 252 milijonov. Od tega poviška odpade 50 milijonov na anuitetno in amortizacijsko službo, ki je nastala v zvezi z uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov, tako da se anuitetna služba za ostale državne dolgove poviša za 202 milijona. Finančni minister je v svoji izjavi še poudaril, da je to povišanje deloma proračunsko, deloma pa blagajniško. Dosele so se krediti za anuitetno službo zunanjih dolgov vnašali v proračun po starih paritetnih tečajih tujih valut, medtem ko se je tečajna razlika (28.5%) krila na breme obratnega kapitala državne blagajne. Sedaj pa so vnešeni v proračun pravi zneski, ki so potrebni za nakup potrebnih deviz. Lanški proračun za državne dolgove je znašal 768 milijonov Din. Od tega zneska odpade približno 400 milijonov na anuitetno službo notranjih dolgov, tako da je znašal kredit za anuitetno službo zunanjih dolgov okrog 370 milijonov. Predlog novega proračuna za anuitetno službo državnih dolgov pa znaša (brez izdatkov v zvezi z likvidacijo kmečkih dolgov) 980 milijonov; če od te vsote odbijemo 400 milijonov za notranje dolgove, dobimo za zunanje dolgove vsoto okrog 580 milijonov (doslej okrog 370 milijonov), tako da se vsota kreditov za zunanje dolgove poviša za 190 milijonov ali za preko 50%. Pri tem je treba upoštevati, da moramo po novem sporazumu z inozemskimi obligacionarji odsladati plačevati za anuitetno službo večje zneske v devizah. Verjetno pa je, da v proračunu ni predvidena samo dosežana tečajna razlika (28.5%) nasproti paritetnim tečajem, temveč višja tečajna razlika glede na pričakovano izenačenje oficijelne devizne premije s privatno devizno premijo, ki znaša okrog 40%.

Gospodarske vesti

Gradnja avtomobilske ceste Beograd — Novi Sad — Subotica naglo napreduje. Iz kredita za javna dela bodo v kratkem začeli graditi peti, šesti, enajsti in dvajseti osek državne ceste št. 3. Beograd — Novi Sad — Subotica. V ta namen je računsko-gospodarski oddelk gradbenega ministrstva razpisal prvo ofertno licitacijo za 9. december, in sicer hkrati za vse štiri odseke kot za eno delo. Alternativni proračunski zneski so: za cestniški in asfaltni del betona, 72.8 milijona Din, za cestniški iz cementnega betona pa 72.4 milijona Din. Ponudbe lahko pošljejo ponudniki za eno ali obe alternativni z navedbo ustrežajočih popustov v odstotkih od proračunskih zneskov.

nedeljo, dne 22. t. m. bo v »Jutru« pričetek novega romana: R. URBAN »VSTAJENJE GOSPODA TREEJA«

Z dramatsko napetostjo je zasnovana ta izvrstno pisana povest iz delovanja londonskega Scotland Yarda. Kdor ne verjame, da utegne biti tudi policijski roman literarno delo, naj bere to povest. Močni dojem vsakega nadaljevanja ga bo spremljal do drugega dne. Pazite na začetek prihodnje nedelje, to je 22. t. m.

Gospodarstvo

Konferenca o sanaciji Feniksa

V četrtek je bila v ministrstvu za trgovino in industrijo v Beogradu pod predsedstvom g. ministra dr. Vrbanića konferenca s predstavniki Feniksovih zavarovalnic, na kateri se je razpravljalo o možnostih in o načinu sanacije Feniksovih zavarovanj.

Na konferenci so bili navzoči načelnik oddelka za kreditne ustanove zavarovanja g. Bosković, ravatelj Sutorja g. Matijević, predstavnik zavarovalnic, in iz Zagreba dr. Vlastimir Vimpulsek, iz Beograda odvetnik g. Bogdan Lekić, iz Ljubljane dr. Oton Fetič in iz Osijeka g. Miroslav Friedmann. Konferenca je bila sklicana na osnovi resolucije, ki jo so sklenili predstavniki organizacij zavarovalnic Feniksa 4. oktobra t. l. v Beogradu. Ta resolucija je bila v obliki spomenice predložena trgovinskemu ministru dr. Vrbaniću in zahtevala, da se s posebno uredbo odobri moratorij za vsa premijska plačila in izplačila, da se vsa premijska plačila od 28. aprila t. l., ko je stopila uredba o Feniksu v veljavo, prenesejo na posebno pravno osebo kot izključna last onih zavarovalnic, ki so do tedaj vsoto vplačali. Nadalje zahtevala spomenica, da se takoj ustanovi v trgovinskem ministrstvu stalna komisija, ki naj se bavi izključno z vprašanjem Feniksa, in da se nova uredba izda po predhodnem posvetovanju s to komisijo, v kateri naj bi bili zastopani zavarovalci. Ta komisija naj bi imela neomejen vpogled v delo prejšnjih komisij ter v vse listine in knjige direktorije jugoslovenskega Feniksa, tako da bi se zajamčilo sodelovanje neposredno zainteresiranih zavarovalnic. Končno zahtevala resolucija, da se na jugoslovensko podružnico Feniksa uporabijo predpisi uredbe o zmanjšanju redijskih stroškov gospodarskih podjetij od 23. novembra 1934 in sanacija Feniksa izvede najkasneje do 28. novembra, to je do poteka veljavnosti sedanje uredbe.

Gospod minister je z referenti podrobno orisal sedanje stanje Feniksovih aktiv in obveznosti. Kakor je znano, je večji del premijske rezerve za Feniksova zavarovanja v Jugoslaviji v inozemstvu v obliki takozvanih Losingerjevih menic, v katere je svojčas »Feniks« naložil večino svoje jugoslovenske rezerve s pristankom in odobrenjem jugoslovenske vlade. Samo manjši del teh menic (za 422.000 dolarjev) je v Jugoslaviji, oziroma je bil vrnjen po zlonam »Feniks«; večji del v nom. vrednosti preko 1.400.000 dolarjev pa se nahaja v rokah čeških in švicarskih bank, ki zadržujejo te menice kot supergarancijo za obveznosti dunajske centralne »Feniksa« in ki niso hoteli te menice vrniti kljub doslej izvršenim intervencijam. Da bi obstoj upanje, da se bo posrečilo doseči vrnitev teh menic, vendar danes ni mogoče še računati s temi menicami kot z realnim pokritjem za premijske rezerve jugoslovenskega Feniksovega portfelja.

Upoštevajoč sedanje obveze »Feniks« v ugotovljeni višini okrog 168 milijonov Din na eni strani in dosežaj dosegljivo kritje za rezerve v državi v znesku 63 milijonov Din na drugi strani, se kaže primanjkljaj v višini 105 milijonov dinarjev (če se Losingerjeve menice zaenkrat ne vzamejo kot aktivum v poštevi). Upoštevajoč dosežanje izkušnje in izkušnje inozemstva je predviden načrt, ki bo višino tega primanjkljaja znatno znižal ob primernih žrtvah vseh na sanaciji »Feniksa« zainteresiranih faktorjev. Podrobnosti se danes še ne morejo objaviti, ker je treba doseči še soglasnost vseh za to merodajnih čimteljev. Če to uspe, bo nova uredba o sanaciji »Feniksa« izdana do 28. t. m. to je do dneva, ko poteče sedanja veljavna uredba o »Feniksu«, ki nikakor ne bo podaljšana.

Načrt predvideva nadaljevanje Feniksovih poslov v omejenem obsegu in dovršitev tekočih zavarovalnih pogodb do njih izteka, a brez sklepanja novih zavarovanj.

Likvidacija kmečkih dolgov in naše zadrugišništvo

Že včeraj smo poročali o konferenci, ki se je vršila v prostorih Kmetijske družbe in so ji prisostvovali predstavniki Zveze jugoslovenskih hranilnic, Zveze slovenskih zadrug, Zadrugne zveze in bančnih zavodov. Na tej konferenci so razpravljali o težkočah, ki se pojavljajo v zvezi z izvajanjem uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov, in so delegati poudarjali potrebo, da se upošteva potreba likvidnosti zadrug glede na interese vlagateljev, ker bi sicer naše ljudsko denarništvo utrpelo znatno škodo.

Komisija, ki je bila izvoljena na tej konferenci, je v smislu iznesenih zahtev sestavila konkretne predloge za spremembo uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. V svojih predlogih smatra slovensko zadrugišništvo, da lahko ostanejo nespremenjeni roki za plačilo kmečkih dolgov, ki so anuitetni in da lahko ostane tudi postopek, ki ga predpisuje ta uredba, vendar zahteva naše zadrugišništvo, da se kmečki dolgov pri kreditnih zadrugah ne prenesejo na Privilegirano agrarno banko temveč da ostanejo kmetje nadalje dolžniki svojih zadrug in regulativnih hranilnic. Nadalje se zahteva v teh predlogih, da naj bi se z dolgovi do 25.000 Din postopalo na isti način, kakor z dolgovi preko 25.000 Din, tako da bi se tudi pri teh manjših dolgovih izvršila redukcija dolgov po individualnem postopku.

Znižanje carin v trgovinskem sporazumu s CSR

Nedavno smo poročali, da je bil na pogajanjih v Beogradu sklenjen nov trgovinski sporazum s Češkoslovaško, po katerem smo pristali na nekatera znižanja naših carinskih postavk, ki pa bodo glede na klavzulo o največjih ugodnostih prišle v prid tudi drugim državam. V trgovinskem sporazumu so določene naslednje naše pogodbenice carine: iz carinske tarife številke 121: pivo v sodčih 20 zl. Din (doslej 320); iz tar. št. 335: svilene nogavice 3500 zl. Din (doslej 4000); iz tar. št. 363: stožci iz klobučevine za klobuke, surovi ali beljeni 0.35 zl. Din za komad (vezano), barvani ali tiskani 1 zl. Din (doslej 2); iz tar. št. 415: umetna čreva iz živalskih surovin (v št.

85 den., 7% Drž. hip. banka 88 den., 7% Blair 76 — 77.50, 8% Blair 87 — 87.50; delnice: Narodna banka 6800 den., PAB 193 — 196, Trboveljska 225 — 230, Sečera Osijek 144 — 155, Sečera Veliki Bečkerek 700 den., Dubrovačka 235 den., Jadranska 360 den., Gutman 50 — 60.

Beograd, Vojna škoda 376.50 — 377, 376.50 — 377, za nov. 375.75 — 377, 6% beguške 69.50 — 69.75 (69.50 — 69.75), 7% invest. 85.50 den. (86), 7% stabiliz. 84 den., 7% Drž. hip. banka 89 den., 7% Blair 76.25 — 76.60, 8% Blair 86.25 — 87.25, Narodna banka 6990 — 7000 (6900 — 7000), PAB 194.50 — 196.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Novosadska blagovna borza (20. t. m.) Tendence stalne. Pšenica (78 kg): banka in banatska 155 — 157; sremska in slavonska 156 — 157; baška ladja Tisa 163 — 165; ladja Begej 162.50 — 164.50; ladja Kanal 160 — 162; baška in banatska, ladja Dunav 162 — 164; sremska, ladja Dunav 161 — 163; sremska ladja Sava 159 — 161. Rž: baška 125 — 127.50; ječmen: baški in sremski, 64 kg 108.50 — 110; jari 68 kg 122.50 — 125. Oves: baški, sremski in slavonski 102 — 104. Koruza: banka in sremska 100 — 102; banatska 98 — 100. Moka: baška in banatska 240 — 250; »a« 220 — 230; »b« 200 — 210; »c« 180 — 190; »d« 140 — 150; »e« 105 — 110. Otrubi: baški, sremski in banatski 78 — 84. Fižol: baški beli brez vreč 205 — 210; z vrečami 210 — 215.

+ Budimpeštanska terminalska borza (20. t. m.). Tendence čvrsta. Koruza: za maj 11.97 — 11.98.

BOMBAŽ

+ Liverpool, 19. novembra. Tendence mirna. Zaključni tečaji: za dec. 6.55 (prejšnji dan 6.59), za maj 6.47 (6.50).

+ Newyork, 19. novembra. Tendence stalna. Zaključni tečaji: za dec. 11.76 (11.75), za maj 11.61 (11.61).

Obdukcija

Maribor, 20. novembra. Sodna komisija, v kateri so bili preiskovalni sodnik dr. Travner, sodni zdravnik dr. Jurečko in zapisnikar Petrovič, je pri obdukciji trupla pokojnega Ludvika Zunka v St. Ilju ugotovila, da je dobil tri udarce in sicer enega na tilnik, dva pa na čelu. Smrtonosen je bil prvi, ki je zdrobil lobanjo in zmečkal možgane. Po tem udarcu je padel Zunko v nezavest. Udarci so bili prizadani s trdim, ostrim predmetom.

Obsodba

zaradi obrekovanja

Nekako pred letom dni, ko se je po nekaterih naših krajih zopet enkrat razlila poplava laži in obrekovanj proti dr. Albertu Kramerju, je tudi Emil Koprivnikar v Litiji v neki družbi izrekel eno takih bedastih izmislihot. Ko ga je dal dr. Kramer zaradi tega tožiti, da bi mu nudil priliko svojo trditve dokazati, se je pred sodnijo zagovarjal, da ni mislil ministra dr. Kramerja, marveč litijskega mesarja Kramerja. Litijski sresko sodišče je bilo mnenja, da res ni dokazano, da bi bil obtoženec mislil na dr. Kramerja, pa ga je zato oprostil.

Na osnovi vloženega priziva je bila včeraj pred ljubljanskim okrožnim sodiščem prizivna razprava Koprivnikar je vztrajal pri svojem zagovoru, da je imel v mislih litijskega mesarja. Sodišče je zaslislalo kot priče še enkrat Franca Lajovicja, Edvarda Glaviča in Hinka Lebingerja iz Litije. Po končanem dokaznem postopku je preddodni senata s. o. a. Kralj izrekel razsodbo, s katero se razveljavlja sodba litijskega sodišča in se Emil Koprivnikar obsoja na 600 Din globe pogojno na 1 leto, ter na plačilo sodnih stroškov.

Sokol

Sokolska proslava 1. decembra v Ljubljani. Ljubljanska sokolska društva proslave 1. decembra ob 11. uri praznični uedinjenja interno z zaobljubo novega članstva, prevedbo dece v naraščaj in naraščaja v članstvo in sicer: Ljubljanski Sokol v Narodnem domu, Sokol I. na Taboru, Sokolsko društvo Ljubljana II. v telovadnici I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici, Sokolsko društvo Ljubljana III. v svoji telovadnici ob Tyrševi cesti, Sokolsko društvo Ljubljana IV. skupno s Sokolom II. v telovadnici I. drž. realne gimnazije, Sokolsko društvo Ljubljana—Moste v društveni dvorani, Sokolsko društvo Ljubljana—Šiška v svojem domu, Sokolsko društvo Ljubljana—Štepanja vas v svojem domu, Sokolsko društvo Ljubljana—Vič v svojem domu, Sokolsko društvo Ljubljana—Zg. šiška v Kostjevi dvorani. Skupno proslavo za vsa ljubljanska sokolska društva priredi župa na predvečer 30. t. m. ob 20. v veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru, združeno s telovadno akademijo. Vabimo članstvo in prijatelje Sokolstva, da se teh svečanosti udeležijo v čim večjem številu. Članstvo in naraščaj prisostvuje skupni proslavi na Taboru v kroju. Posebnih vabil društva za svoje proslave ne bodo razpošiljala. Uprave ljubljanskih sokolskih društev. Vojasko-sokolski tečaji za vodnike sokolskih čet pri Savezu v Beogradu so tudi letos. Prvi in drugi tečaj, ki šteta vsak po 60 gojencev, sta se pričela 19. oktobra ter bosta trajala do 9. decembra, nakar se pričeta 10. decembra tretji in četrti tečaj in 15. februarja 1937. Še peti in šestni tečaj.

Božič ne more biti brez petja

Deški zbori londonskih cerkva se učijo starih božičnih pesmi, ki bodo povzdigovale razpoloženje prazničnih dni

„Baron de Ott“ — Johann Orth
Z izmišljenim naslovom in izmišljenim posestvom lahko zaslužiš realne milijone

Pred dunajsko poroto se je začela zanimiva razprava proti »grofici Ubaldini della Carda«, ki je obtožena, da je s svojim prijateljem, Maximilianom Ottom, izvršila velik kup sleparstev. Ott se je izdal za bivšega avstrijskega nadvojvoda Johanna Ortha in pod tem naslovom je pustolovska dvojica ocažnala veliko oseb. Zagovarjati bi se morala za skupno vsoto okrog 400.000 Din v naši valuti. Ker je Ott pred nekoliko tedni umrl, stoji »grofica« sama pred sodniki. Aretirali so ju v maju preteklega leta in sta med drugim izpovedala, da sta bila tudi v Zagrebu, tako da je mogoče, da sta tudi tukaj našla kakšno žrtev.

Dvojica, ki je delovala pred vsem na Dunaju in v Draždanih, je uporabljala spreten

trik. Na diskreten način sta razširjala v svoji okolici govorico, da je »baron de Ott« l. 1890. izginul nadvojvoda Johann Orth. Tega nista sicer nikomur naravnost povedala, a če je Ott kdo vprašal, je zanikal s takšno gesto, da je moral vsakdo verjeti v govorico. Da bi pa kdo ne dvomil, je nosil »baron« v gumbnici vedno red Zlatega runa v miniaturni, a njegov pečat je predstavljal jadrnjaka »Sveto Margareto«, s katero je Johann Orth izginil ob južnoameriški obali. Vrh vsega je Ott v njegovi sobi predstavljal fotografija v fantastični generalski uniformi. Kdo bi še mogel dvomiti? Na sličen način je znala njegova prijateljica molče prepričevati ljudi o visokem pokolenju njenega druga.

Toda ne samo osebnost domnevnega nadvojvode, temveč tudi njegove in grofici izjave o velikanskem posestvu, ki ga imata v Argetini, ki je večje od vse Avstrije, ki redi 200.000 glav goveje živine in je vredno 800.000 funtov sterlingov, je delalo na naivne in v visoke naslove zaljubljene ljudi velikanski vtis. Zal, da imajo tudi v Argentini težave z deviznimi predpisi, sta pripovedovala oboje svojim žrtvam in žrtve so jima na ta račun kar same od sebe ponujale deset tisočake in sto tisočake... Neki bivši generalni konzul na Dunaju, velik čestilec ponarejenega nadvojvode Johanna, jima je dal n. pr. 22.500 šilingov in 15.000 francoskih frankov, neka odlična dama je žrtvovala svoji nečimernosti 14.500 šilingov, neki bankir jima je »posodil« 4000 šilingov. Tako se je nabrala vsota, zaradi katere bi se morala zagovarjati v Avstriji. Toda preveč je bila drugačnega mišljenja, lje izkorigirati lahkovernost. V Draždanih sta nekemu tovarnarju izvalila 5250 mark, nekemu bivšemu višjemu konjušniku cesarja Viljema 2504 mark, in ko so ju tam aretirali, se je izkazalo, da sta bila že prej v Monakovem in v Londonu pobrala silen plen. V Londonu je »grofica« n. pr. s samo pravljico o posestvu v Argentini dobila neke posojilo 10.000 funtov sterlingov! Neki holandski bankir ji je bil voljan dati še 30.000 funtov sterlingov, pa je še pravočasno umrl.

In kaj sta bila sleparja v resnici?

Grofica Ubaldina i. t. d. je preprosta Elma Fettova, bč nekoga rudniškega uradnika iz Posaarja. Po prvem ponosrečenem zakonu se je preselila v Italijo, kjer jo je baje pohčiril neki stari malteški vitez, Ubaldini della Carda. Zgodba s to pohčiritvijo je precej skrivnostna, dokumentov ni nobenih in potomci pokojnega malteškega viteza ne vedo nič o njej. Pozneje je živela v Parizu, Londonu in Monakovem. Povsod je znala najti moze, ki so jo podpirali z velikimi vsotami. V Londonu se je učila letanja in je hotela napraviti polet preko oceana, pa do tega ni prišlo, ker se je tedaj seznanila z »baronom de Ottom«, s katerim se je poročila pred slovitim kovačem v Gretna Greenu na Škotskem. Na Angleškem teh zakonov ne priznavajo, kakor nikjer drugod, vendar pa je bila vsa komedija za pustolovsko velike važnosti, ker je dobila od svojega »moža« za poročni dar njegov dozdnevni naslov in pa še bolj dozdnevno posestvo v Argentini z 200.000 glav goveje živine.

Ott pa se je rodil 1870. na Dunaju kot sin nekega konjeniškega stotnika. Bil je sam častnik, pa je moral pobegniti v Južno Ameriko zaradi ogromnih dolgov, ki jih je napravil s svojim potratnim življenjem med draguljarji, natakariji in prodajalci cvetlic. Vojaško sodišče ga je in contumaciam obsodilo na šest let težke ječe, pa mu ni škodovalo. V Ameriki je nastopil kot »baron de Ott« in se je bavil z zemljiškimi spekulacijami. 1903. je za 400 pešov res kupil veliko posest Tala Pampa, ki bi pa postala donosna le z velikimi investicijami. Dve leti pozneje je to posestvo prodal. Rabilo pa mu je pozneje, kakor smo videli, kot pretveza. Sijajno. 1906. je hotel v Čileju osnovati družbo za izkoriščanje bakrenih rudnikov. Pri tej priliki so se prvi pojavile vesti, da je nadvojvoda Johann Orth. Nekaj pozneje je ta govorica postala njegov edini kapital...

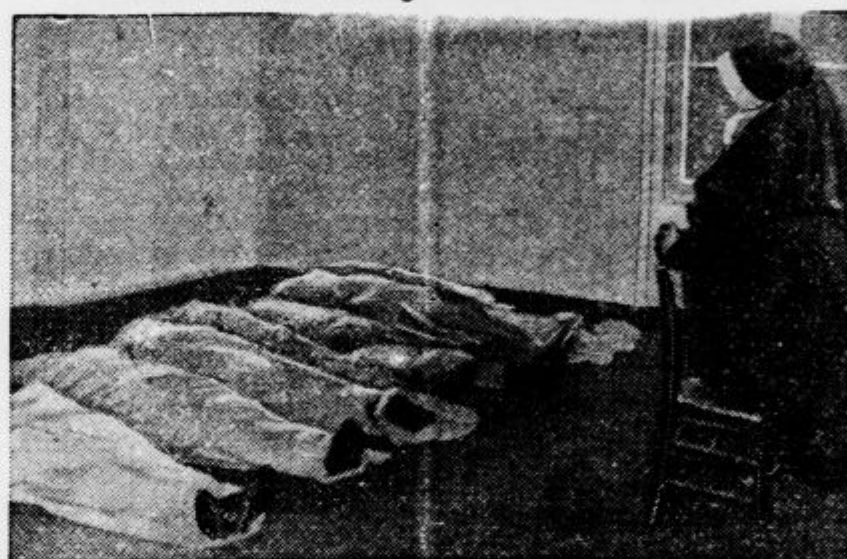
ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Takoj mi izginite pred oči!« je zavpila neka ženska na berača, ki se je vedel malo vsiljivo. »Če ne odidete, pokličem svojega moža!« — »O, vašega moža pa sploh ni doma,« je dejal berač. — »Kako morete to reči? Kako morete vedeti?« — To ni nobena umetnost. Če bi jaz imel takšno ženo, kakršni ste vi, bi me tudi ne bilo doma.

Volna iz mleka

Skupina industrijecev v Lodzu je sklenila pogodbo z nekim italijanskim inženjerjem, ki živi na Poljskem in ki je izumil postopek, po katerem se iz mleka izdeluje umetna volna. Tovarna, ki jo bo zgradila ta družba, bo na leto izdelala milijon kilogramov umetne volne, to je 12 odstotkov vse poljske produkcije volne.

Žrtve vsakdanje borbe za kruh

Sestra usmiljenka čuva prva trupla, ki so jih izgrebli izpod razvalin strašne katastrofe smodnišnice v Saint Chamasu

Tat z metodo in dnevnikom

V nekem jedilnem lokalu na Dunaju je hotel mlad mož, ki je bil pospravil kosilo, vzeti z obešalnika eno žmed suknjo, da se obleče in odide. Suknja ni bila njegova, kajti pravi lastnik se je takoj oglašil in ga opozoril, da se je mladi mož dotaknil nepravice. Mladenec ga je prosil, naj oprostijo njegovi raztresenosti, pa je zagrabil drugo suknjo. Toda tudi sedaj se je oglašil neki možakar in mu dejal, da nima prave v rokah. Mladi mož se je set izgovoril z raztresenostjo, ko pa je v tretji vzel nepravo suknjo v roke, so opazovalci tega prizora izgubili potrpežnje in so ga izročili policiji. Na bližnjem komisarjatu so kmalu ugotovili, da imajo opravka s 25letnim, brezposelnim, dotlej neznanim trgovskim nameščencem Stefanom Plechajjem. Sprva je trdil, da se je bil pač zmotil, ko so ga pa malo trše prijeli, je priznal, ne samo tega, da je hotel tokrat ukrasti kakšno suknjo, temveč, da je od septembra lanskega leta ukradel že kakšnih 20 lepih suknj.

Če bi se kaj tajil, bi mu tudi nič ne po-

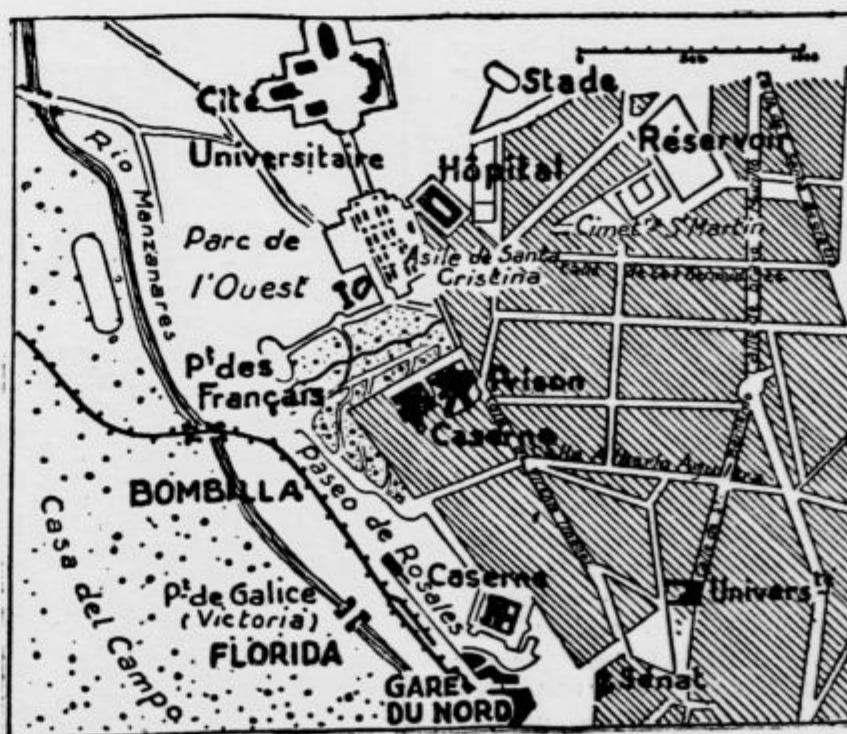
Nega rok

Glavni pogoj za lepo roko je ta, da paziš na njeno čistost. Ko je gospodinja v kuhinji opravila svoje delo, ji bo zelo koristilo, če si roke odrgne s sokom ali lupino limone, kajti to raztopi vse, kar se je roke med delom prijel. Dlan in hrbet roke je treba potem skrbno odrgniti z glicerinom, glicerina se vtrje v kožo in jo napravi mehko ter voljno. Tudi sok kumaric se je izkazal za zelo koristen lepotni pripomoček.

Za nego nohtov si je treba pripraviti mlačno milno kopel. Po tej kopeli postane kožica, ki obdaja nohte, mehka in jo je mogoče brez težave potisniti z leseno ali slonokoščeno palčko proti notranjem robu nohta, tako da ostane njegov polmeseč viden. Nega rok ne zahteva nič več nego pet minut na dan časa.

Postani in ostani član
Vodnikove družbe

Tu gre za končno odločitev

Podrobnejši načrt madridskega okraja, kjer se vršijo sedaj odločilni boji za posest španske prestolnice in za zmago v deželi večnih revolucij

Usmršitev — vzrok smrti

Nemški državni statistični urad je izdal pravkar svoje letno poročilo za tekoče leto, ki obsega med drugim izrpnno tabelo o vzrokih smrti v nemški državi za predlansko leto. Med smrtnimi vzroki navaja to poročilo tudi »odno usmršitev«, in sicer je statistični urad zabeležil 149 usmršitev moških in 3 usmršitve ženskih oseb. Polovico teh oseb so obglavili iz političnih razlogov, med njimi eno žensko. Med moškimi obglavljenici jih je bilo 59 v starosti od 15 do 30 let, eden pa je štel več nego 70 let. Dve izmed usmršitvenih žensk sta štele tudi 15 do 30 let...

Konjič rešil gospodarja

Farmer D. P. Roberts iz nekega kraja pri Marionetu v Zedinjenih državah je hotel na nekem brodu s svojim konjičem prekorčiti neko reko. Nenadno so se pri gnali visoki valovi, ki so brod prevrnili, in farmer, ki ni znal plavati, je padel v deročo vodo. V istem trenutku pa je tudi ponny raztrgal povodec in je splaval k svojemu gospodarju. Roberts se ga je prijel previdno za vrat in žival je plavala z njim še 300 m po reki navzdol, dokler se ni obema posrečilo doseči trdna tla.

Kljukasti križ v Južni Afriki

Na Angleškem spremljajo z veliko skrbjo porast narodno socialistične propagande v južni Afriki, posebno v mandatsnem ozemlju bivše nemške jugozapadne Afrike. Te dni je izšla v Londonu brošura, ki ima podrob-

Antonio Primo de Rivera

vodja španskih fašistov, sin umrlega španskega diktatorja, se je moral pred ljudskim sodiščem v Alicantu zagovarjati zavojo veleizdaje in zvezi z uporniki ter so ga obsodili na smrt, njegovega brata pa na dolgoletno ječo.

nejše poročilo o tej propagandi. Po vojni je južnoafriška vlada ravnala z nemškimi kolonisti zelo kulantno. Nemoteno so lahko opravljali svoje delo in skoraj vsi so se naturalizirali. Do l. 1929. je vladalo med temi kolonisti in južnoafriško umijsko stranko dobro razmerje, ki se je pa začelo kaliti, ko so začele v Nemčiji prevladovati nacionalistične struje, in še posebno potem, ko je Hitler prevzel oblast. Iz Nemčije so pošiljali v mandatsno ozemlje narodno socialistične emigracije, organizacije nemških skavtov so se sprelevile v skupine hitlerjevske mladine, dekleta pa so se organizirale v Zvezo nemških deklet. Nemci jugozapadne Afrike so dobili iz domovine celo posebnega »Führerja«. Ko mandatsna vlada ni mogla več preprečiti preloma z narodnimi socialisti in je odredila preiskave v njih organizacijah, je policija našla mnogo prevratnega materiala, o katerem omenjena brošura podrobnije poroča.

Okrnjena brzojavka

Nekje v severni Nemčiji se je poročila mlada dvojica. Neki duhovnik iz Hamburga, ki jo je poznal, je jima poslal voščilno brzojavko, ki sta jo sprejela z največjim veseljem. V brzojavki ni bilo nič drugega nego: »Jan., IV., 18.« Mlada žena je takoj vedela, da je menil duhovnik s tem izrek iz svetega pisma in polna radovednosti je odprla knjigo na navedenem mestu. Kakšno pa je bilo njeno presenečenje, ko je brala besede: »Pet mož si imela in tisti, ki ga sedaj imaš, ni tvoj mož.« Sveto pismo je zaprla in velika jeza je bila v njej proti duhovniku, ki si je dovolil po njenem mnenju zelo slab dovtip. Toda ta res ni bil mišljen na kaj takega, kakor se je izkazalo pozneje. Pri oddaji brzojavke so bili na pošti napravili majhno napako. Brzojavka bi se morala glasiti: »Jan., I. VI. 18.« To mesto pa se glasi popolnoma drugače, namreč: »Ljubzen ne pozna nobene ovire«.

Varuj svojcem zavarovalnino
Točno plačaj »Jutru« naročnino

Z revizijo ne pojde lahko

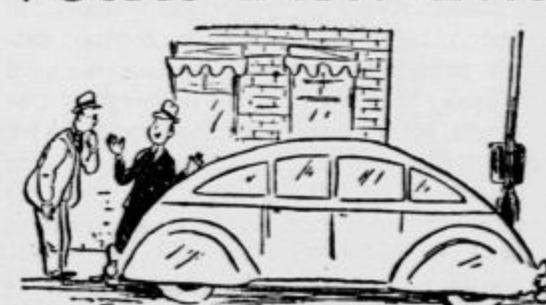

80.000 oseb iz vse Sedmograške se je zbralo v Oradei, da demonstrirajo odločno vojto proti vsakemu poskusu revizije mej v škodo držav Male antante, ki ga je napovedal Mussolini v svojem zadnjem govoru v isti sapi, ko je ponujal tem državam prijateljstvo

A NEKDOTA

Sloviti anatom prof. Hyrtl ni bil strog pri izpitih, nekoč pa je vendarle dvakrat zaporedoma vrgel nekega kandidata. Pred tretjim izpitom je menil obupani mladi mož Hyrtlrovemu asistentu: »Če tudi danes padem, tedaj si porinem sečirni nož v srce.« Asistent je to povedal Hyrtlu. »Tako, tako?« je dejal profesor mirno. »V srce si ga hoče poriniti? Saj vendar niti ne ve, kje je srce!«

VSAK DAN ENA

»Poleg tega pa ima še to prednost, da morete z njim voziti po obeh straneh cest!«

(Everybody's weekly).

Kralj med rudarji

Belgijski kralj Leopold je povabil te dni na obed v svoj grad v Bruslju 64 rudarjev, ki so reševali v največji nevarnosti za svoje življenje žrtve strašne rudniške katastrofe v La Bouverie. Tem rudarjem je kralj sam pripel odlikovanja na prsi.

Kulturni pregled

Knjige Slovenske Maticice

Letošnji književni dar, ki ga Slovenska Matica pravkar razposilja svojim članom, prinaša sicer samo nadaljevanja, vendar so vse tri knjige po vrednosti, obsegu in opremi dostojne tradiciji te naše knjižne družbe.

Izidovje Cankarja »Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi« prebija s pričujočim snopičem (208 strani s številnimi ilustracijami) na eno najplodovitejših področij stilnega razvoja likovne umetnosti: v renesanso. Tudi tu se je bilo treba najprej razgledati po žarišču njenega vpliva, po njeni domovini — Italiji. V uvodu se pisec bavi s splošnimi pojavi in značilnostmi dobe, ki je nasla v renesančni estetiki svoj adekvatni izraz; označuje njen odpor zoper srednjeveško umetnost, vzroke nje naslonitve na antiko in duhovno podlago njenega humanizma, nato se zaustavlja pri posebnih virih stilnega razvoja: pri likovni umetnostni teoriji tedenja dobe, pri tedanjem pojmovanju posnemanja narave in posebej že pri razpravah enega največjih duhov renesance, genialnega umetnika in vseznala Leonarda da Vincija. Naposled obeta pred formalnim začetnikom nove umetnosti Michelangelom.

Po tej okvirni razpravi prehaja pisec k podrobnejši razčlenitvi renesančnega naturalizma v Italiji. Predvsem opisuje in označuje arhitekturo, čudovite spomenike dobe, v kateri je zopet mogoče spregovoriti tista človeškost, ki je pod soncem Helade obrodila toliko krasnih sadov. Tu se zlasti srečujemo z velikim arhitektom-umetnikom Brunelleschijem. Arhitekturi sledi skulptura z vodilnim kiparjem zgodnje italijanske renesance Donatellom in Lorenzom Ghibertijem, ki so jima pridružujejo Luca della Robbia, Andrea Verrocchio in drugi. Nadalje njegove poglavje obravnava slikarstvo s prvimi nasledniki trecenta kakor sta fra Angelico da Fiesole in Masaccio, s snovnimi naturalisti (Gozzoli, Bellini), s perspektiviki (Uccello, Mantegna), z mojstri risbe in plastičnega modeliranja (fra Filippo Lippi, Sandro Botticelli) in z mojstri anatomije, kakor je Verrocchio. Že ta razdelitev pričuje, kako pregledno nas Cankarjeva Zgodovina likovne umetnosti za razliko od drugih del te vrste uvaja v samo jedro sleherne umetnostne dobe: v njen stil.

Drugi del pričujočega snopiča Cankarjeve Zgodovine obravnava »realizem visoke renesance« in sicer najprej slikarstvo (Leonardo, Michelangelo, Raffael, dalje Bellini, Giorgione i. dr.), nato skulpturo (Michel-

angelo) in arhitekturo (Bramante, Peruzzi i. dr.). Iz sveta »izgubljenih harmonij, objektivnega reda in mirnega stanja«, ki ga pomaga razdeljati sam veliki mojster renesance Michelangelo, prehajamo k začetkom slikovitega stila, ki nam pokaže svoje stvaritve v arhitekturi, slikarstvu in plastiki. Z Michelangelovo titansko osebnostjo izzveneva renesansa in se pričenja barok.

Ta snopič Cankarjeve Zgodovine je tem zanimivejši, ker obravnava dobo, ki je tudi v likovni umetnosti osebnosti ogromnega formata, umetnike, ki sodo med največje v vsej zgodovini. Obsežna, že tolikokrat obdelana tvarina je tu prikazana jasno, s prodornim pogledom k bistvenim problemom in pojavom, z metodo, čije prednost smo bežno že omenili. Besedilo izpolnjuje okrog 90 izbranih ilustracij, tako da že sama Zgodovina daje odtehta članarino.

Z vidika tržne cene sta ostali dve knjigi nameček, ki ga lahko sprejmemo z upravičeno hvaležnostjo. Druga in tretja knjiga Cervantesovega romana »Bistroumni plemič don Kihot iz Mance« v prevodu St. Lebnja štejeta nad 700 strani s ilustracijami N. Pirnata. Prihodnje leto bo s četrto knjigo zaključen ta mogočni in v svoji vrsti edinstven epos, ki nam skozi njega govori vekovita duša Španije, razkšana v tragično dvojstvo sna in resničnosti: duša, ki se je v Cervantesovi dobi prav tako zvijala v boleštnih krčih, kakor se — čeprav v mnogo strahotnejši podobi — zvia pred našimi očmi, izbičana od besne borbe med dvema koncepcijama države in nacije, dvema idealoma družabnega razvoja. Ob čitanju Cervantesovega umotvora se ni moglo popolnoma skriti v senco sivih stoletij in pozabiti sodobnosti: skozi fikcije viteza iz Mance prodirajo bliskavice sedanosti in vedno bolj se zavedamo naše lastne borbe med resnico in prividi. Zato je Thomas Mann vzel na pot v Ameriko »Don Kihota« in si ob čitanju tega eposa obujal na vodah oceana tragično problematiko sedanosti. Zato se španska narodnostna filozofija še vedno suče okoli te imaginarne postave, ki ji je dal Šaljamin nepozabno filmsko podobo. — Ilustracije Nikolaja Pirnata s svojo, po izraževalnih sredstvih preprosto, zato pa tem bolj učinkovito risbo, vzbujajo ponovno obžalovanje, da jih ni več. Vzlic temu pa bodo ob koncu, ko izide še četrta knjiga, tvorile lepo »galerijo donkihotskih podob«, kakor jih je videl v svoji fantaziji eden naših najnadarnejših ilustratorjev in kiparjev. —

Ki naj jim pokaže, kje je zaklad. Grabancija pride v družbi fantov iz bližnjih vasi, preoblečenih v vraga. »Purgarije« mu morajo s krvjo zapisati dušo, nakar so jih »vragi« še pošteno pretepli. Zaklada niso dobili, a čevljar Smolko je svojo hčerko Rožo zapisal svojemu pomočniku namesto »purgarije«, ki so še povrh priče pri poroki. Vsa glasba te opere je iz kajkavskega folklornega področja. Brezovački je napisal tudi znano socialno dramo iz starega Zagreba »Diogeneš«. V »Grabancijašu« je obsodil hibe in napake svojih sočestnikov. Aktivka ima tri slike, katerim je Širola dodal razne scene in like, povečal s njimi komične scene in ustvaril poseben ambience starega Zagreba. Na veselo delanje je Širola komponiral vedro glasbo, uporabljajo domače ljudske motive. Režiser Tito Strozzi je umel izvrstno dočarati razpoloženje starega Zagreba. Naolovno vlogo je kreiral mnogostanski tenor-buffo Milan Sepec. »Purgarije« Vuksana je pel s svojim mogočnim basom Marjan Rus. Kot pomočnik je bil dober Božidar Vičar, prav tako Aleksandar Griff kot Smolko. Splošni uspeh je bil dober. Širolini operi ostaneta gotovo trajno na repertoarju zagrebskega gledališča.

Dr. Oton Ambrož.

Zapiski

»Življenje in smrt« prinese v prihodnji številki ki izide kot priloga ponedeljskega »Jutra«, naslednje pripevke: Pozitron — koznično žarenje — molekuli in nizke temperature; Muta — Marbeg — Maribor (A. Debeljak); Sirel pod oknom (Anton Ingrb); Trije mušketirji (Duanas — Nörretrönders); O Nobelovu laureatu O'Neill (Stanko Bunc); Gospodu Fileasu Lebesgueu (A. Debeljak); O poreklu Petrice Kerempuha (Stanko Bunc); Gospodu Fileasu Lebesgueu (A. Debeljak). Rubrike Tehnični obzornik, Iz praktične medicine, Praktične novote, Šah in druge prinašajo obilo zanimivega gradiva. Med besedilom so tudi številne ilustracije.

S P O R T

I. C. Luther o Planici

V Ljubljani se čudi sloviti nemški sportni novinar, ki že 30 let ureja največje nemško sportno revijo »Der Winter« in je obenem priznan strokovnjak za gradnje skakalnic (po njegovih načrtih so zgradili olimpijsko skakalnico v Ga-Pa) g. I. C. Luther. Od vsega početka je kazal veliko zanimanje za Planico in je s svojimi članki v nemškem tisku vedno zastopal težnje Planice. Nedavno je napisal vrsto člankov, ki so zbudili senzacijo po vsem smučarskem svetu, kajti postavil se je na stališče, da je treba deliti smuške poletne od skokov. Včeraj jutraj se je odpejal v Planico, da si ogleda skakalnico. O dobljenih vtisih je dal našemu poročevalcu naslednje izjavo:

Zadeva, ki jo je opravila v sportni svet Planica, je tako po svojih dosedanjih rezultatih, kakor tudi po svoji ideji glede delitve skoka od poleta, zbudila v smučarskem svetu največjo pozornost. Da bi se razvili iz skokov poleti preko dosedanjih FIS določil, je zlasti zbudilo veliko zanimanje pri aktivnih skakačih, med njimi tudi pri norveških, ki občutijo in razumejo, da je nastopil tukaj primer, kot že tolikokrat na drugih sportnih poljih, namreč da je praksa pokazala drugače, kakor se je v teoriji domnevalo.

Jaz osebno smatram za popolnoma pravilno in logično, da je mlada smučarska država kot je Jugoslavija, ki ni tako zelo obremenjena s tradicijo kakor kaka druga država, ki je ves razvoj v smučarskih skokih od prvih početkov doživela, da je taka država mnogo sposobnejša graditi od današnjih izkušenj naprej. Razumem Norvežane, ki so tesno povezani s tradicijo in imajo njihovi odločini moške v kosteh še vedno 30 meterske skoke in hočejo igrati nad ostalimi nekakšno očetovsko vlogo.

Vtis, ki ga je name napravila Planica, je name kot smučarja neravnost očarujot, in to največ po nedotaknjenosti narave, ki je nisem pričakoval. Prav rad bi svoj odmor preživel v teh krajih. Pogled na skakalnico napravila name, ki sem bil sam skakač in ki že 30 let gradim skakalnice, imožen in vitis odgovarja vtisu, ki so ga napravili rezultati dosedanjih planških prireditvev. Upam in želim, da bi planški laboratorij za smuške poletne doživel popoln uspeh.

Kot sportni novinar pozdravljam vse svoje jugoslovenske tovariše in jim kličem iskren: smuk!

Hermes : Reka

Jutri ob 14.30 na igrišču Hermesa.

Ob zaključku jesenskega tekmovanja I. razreda se v nedeljo srečata Hermes in Reka.

Ta tekma bo nekaj »derby« jesenskega podsaveznega tekmovanja v Ljubljani. Brez dvoma pa bo nudila našemu sportnemu občinstvu priliko prisostvovati eni najbolj napetih nogometnih borb.

Zadnji rezultati obeh enajstoric nam dokazujejo, da sta moštvi približno enako močni, zaradi česar je vsaka prognoza za zmago enega ali drugega moštva nemogoča. V kolikor imajo Hermežani plus v rutini in večji homogenosti, imajo Rečani precejšnjo prednost v svoji poštirvovalnosti in borbenosti. Nekaj pa imata obe moštvi skupnega, in to je lepa tehnična in kombinacijska igra.

Ob 13. se sreča v predtekmi B-moštvo Hermesa z Grafiko.

Gozdni tek Ilirije

SK Ilirija razpisuje za nedeljo 22. t. m. gozdni tek za mladino, juniorje in seniorje. Start in cilj na teniš igrišču pod Cerkovnim gradom. Start točno ob 10. dopoldne. Prijavnine ni. Prijave se sprejemajo pri blagajni kavarne Evrope. Zmudniki se lahko prijavijo pol ure pred pričetkom na startu. Prvi trije vsake skupine prejmejo lične diplome.

Mladinska proga znaša 2 km. Pravico starta imajo vsi od 15. do 17. leta, juniorška 4 km od 17. do 20. let, seniorji nad 20 let na 6 km.

Vodstvo sekcije ponovno apelira na članstvo smuške in lahkostiletske sekcije, da se tega teka udeležijo v polnem številu.

Službene objave LNP

Službeno št. 1.

(6. seja o.p. dne 11. novembra 1936.)

1. V saveznem glasilu »Sportista« z dne 4. t. m. je sklicana za 13. decembra t. l. XIX. redna savezna skupščina. Klubi prejmejo za skupščino od podsaveza blankete poverilnic s primerno okrožnico.

2. Suspendira se Hermes do poravnave dolga Mladiki v znesku 200 Din, ker ni plačal zneska v naknadno določenem roku do 1. novembra t. l.

3. Suspendira se Sloga do poravnave sodniške takse z znesku 57 Din pri ss. Božiču.

4. Kaznuje se DASK z globo 25 Din zaradi netočno spolnjenih postav moštva za tekmo DASK-Rečje 1. t. m. Rok plačila 14 dni pod pretnjo suspenza.

5. Poziva se Hermes, da v izogib sus-

Zanimiva slikarska razstava v Zagrebu. Veliko pozornost so vzbudile slike gđ. Marte Erlich in ga. Nevenke Gjorgjevič razstavljene od 1 do 14. novembra v »Salonu« »Ulrich« v Zagrebu. Obe umetnici sta pokazali zrelo razumevanje in dobro tehniko. Gđ. Marta Erlich je bila učenka prof. Beeča in je dovršila študije v Parizu. Njene slike kažejo veliko samostojnost v kompoziciji in iznajdljivost v izražanju. Posebno lepi so akvareli dalmatinske prirode in portreti v olju. Ga. Gjorgjevič je študirala pri prof. Babiću, Tomaševiću in v Nemčiji. Njeni pejzaži so živi, polni svetlobe. Mnogo talenta kaže za gradbo o ptičnega profora. Razstava nam je predstavila dve umetnici, ki sta se resno posvetili slikarstvu in dosegli s tem mnogo znanja. Dokazali sta znova, da lahko tudi žena pozitivno sodeluje v sodobni umetnosti.

Dr. Hinko Vinković Jugoslavische Literatur im »Morgenblatt« (1886—1936). Ob pedesetletnici znanega zagrebskega dnevnika, ki je prišel izhajati kot »Agramer Tagblatt« in ki je potem nekajkrat spremenil naslov, je njegov urednik dr. Hinko Vinković sestavil bibliografijo prevodov iz vseh treh jugoslov. literatur, ki so izšli v tem listu odnoso v dnevniku »Morgenc«, s katerim se je list fusioniral. Bibliografija je prepričevalen dokaz lepih uslug, ki jih je ta list storil širjenju in spoznavanju naših literarnih del med nemško štajajočim občinstvom v tuzemstvu in inozemstvu. Med imeni, ki jih srečujemo v tem bibliografskem pregledu, so Slovenci Ivan Cankar, Josip Cimperman, Alojzij Gradnik, Simon Gregorčič, Miran Jare, Simon Jenko, Dragotin Kette, D. Koderman, Ant. Medved, Silvijn Sardenko, Mura Aleksandrov, Fr. Presern, Jos. Ribarič, M. Vilhar, Oton Zupančič izmed pesnikov Anton Funke, Srečo Košovel, Rado Pečnik in Ivan Pregelj med avtorji pesmi v prozi, Ivan Cankar, F. S. Pinčgar, J. Jurčić, Janko Kersnik, J. Knaflič, Elin Kristjan, Ivan Lah, Fr. Levstik, Vl. Levstik, F. Ks. Melko, Fr. Milčinski P. Pajkova, Ivan Prijatelj, Iv. Tavčar, Janez Trdin, Fr. Zbanič med pripovedniki. Tako je zagrebski nemški list pravično upošteval tudi slovensko literaturo.

roči vzrok izključitve članov Jegrišnica in Pleterška.

16. Litija se poziva, da v roku 3 dni po objavi v izogib suspenza javi, zakaj je odigrala javno tekmo z Vrhniko.

17. Ustavi se postopek zoper Mladiko v zadevi nastopa z Valentinom Drašlerjem ter s tem v zvezi vzame opravilo kluba na znanje.

18. Kaznuje se Jegrišnik Albin, Jugoslavija, z dvomesečno zabranjo vršenja funkcije v klubu in forumu, ker ni dostavil pravočasno poročila o tekmi Olimp-Reka 8. t. m.

19. Sporoča se vsem klubom, ki tekmujejo v prvenstvu pomladka, da je desetine glede sodniških takse za te tekme med u.o. in s.o. sporazum v toliko, da klubom ni treba plačati sodniških takse za te tekme. LNP bo po završetku tekmovanja vse klube obremenil s po 6 Din od vsake tekme v korist sodnikov, ki so tekme sodili.

20. Privogor Mladike z dne 19. oktobra t. l. glede globe 25 Din, ker ni pravočasno predložila seznama juniorjev za tekmovalje, se ne vzame na znanje in vztraja u.o. pri svojem prvotnem sklepu.

Nadaljevanje seje p. o. 18. t. m.

Verifikacije igralcev s pravico nastopa 21. t. m. za Hermes Derenda Vladimír; s pravico nastopa 28. t. m. za DASK Skili Franc; za Železničarja Kresnik Josip; za Slavijo-P Janžeković Vencel s pravico nastopa 18. februarja in 18. maja 1937 za Železničarja Krasnik Ivan; za DASK Jerman Ivan. Engelman Stane preključuje za Savico, ostane pri Korotanu-Kr.; Por Anton preključuje za Mladiko, ostane pri Slovanu, Preklic Kosa Franca za Amaterja se ne more registrirati, ker je igralce podpisal za Amaterja »izjavo« v smislu § 8, III. spl. prva. Verifikacija Starca Draga za Muro je bila pravilno izvedena, ker je igralce zadnjič nastopil za prejšnji klub 26. septembra t. l. Prošnja Mure za predčasni nastop tega igralca se odstopi u. o. U. o. se preda ISSK Maribor zaradi zavajanja v zmožnosti ob priliki verifikacije Starca Draga za Muro.

Na podlagi sodniških poročil se predajo k. o.: Trček Ciril, Pavšek Robert, oba Korotan-Lj., Rohaček Ivan, Mladika, Škerjanc Viktor, Moste, Jakše Anton, Svoboda.

V zvezi s tekami 15. t. m. se predajo s. o. sodniki: Betetto, Erlich, Cimperman.

Verifikacije tekem: Atletiki prepuščajo tekmo Maribor in se tekma verifikira 3:0 za Maribor. — Dalje se verifikirajo tekme: 27. oktobra Reka - Korotan 0:1, Amater-Hermes 4:0, Slovan - Olimp 0:1, Rapid - Maribor 1:3, Celje - CSK 6:1, Mladika - Svoboda 3:1, Grafika - Jadran 1:2, Korotan - Slavija 3:0, Mars - Moste 4:1, Domžale - Kamnik 3:1, Brod - Mengeš 2:5, Ptuj - Lendava 1:1, Gradjanski - Mura 2:1, Laško - Zalec 3:0 p. f., Jugoslavija - Hrestnik 3:1, Radeče - Sava 1:0, Gorenjec - Kovinar 0:3 p. f., Zagorje - DASK 2:3, Trbovlje - Rečje 1:0, Rapid - Maribor rez. 4:2, — 11. oktobra Reka - Hermes 3:1, Slovan - Amater 1:2, Železničar - Celje 1:0, CSK - Rapid 2:2, Svoboda - Jadran 5:2, Mladika - Mars 4:9, Slavija - Grafika 1:2, Moste - Korotan 2:3, Mengeš - Domžale 4:2, Drava - Ptuj 3:2, Mura - Lendava 7:4, Zalec - Hrestnik 0:3 p. f., KSK - Radeče 1:3, Zagorje - Trbovlje 0:3 p. f.

(Iz predsedstva mesto seje u. o. 18. 11. 1936)

Rezervira se termin 1. decembra t. l. za podsavezni dan. Spored so določa, kakor sledi:

Ljubljana: SK Ljubljana-Zelezničar, predtekma Ljubljana in Slovan jun. komb. proti juniorski reprezentanci ostalih ljubljanskih klubov, ki sodelujejo v prvenstvu pomladka.

Maribor: ISSK Maribor-Rapid.

Celje: Reprez. Celja-repr. I. razr. Ljubljane.

Kranj: Korotan-repr. II. razred Ljubljane.

Jesenice: Bratstvo-Kovinar.

Trbovlje: Amater-repr. ostalih trbovljskih klubov.

Ptuj: Ptuj-Drava.

Cakovec: CSK-Gradjanski.

Podsavetni kapetan in kapetani okrožnih odborov se naprošajo, da sestavijo reprezentance. Poslovnemu odboru se naroča, da spored določi in izvede. S. o. se naproša, da delegira samo sodnike iz krajev, kjer se bodo tekme igrala. Za potovanja moštve se dovolijo samo efektivni stroški. Lastnikom igrišč se priznajo samo efektivni stroški za črtanje in podobno. Vse tekme so v režiji podsavetza. V nastetih mestih so ta dan zabranjene vse druge nogometne prireditve.

SK Ljubljana v Sarajevu. Snoti je moštvo SK Ljubljane, ki igra v nedeljo proti Slaviji, odpotovalo v Sarajevo v naslednji postavi: Logar - Hassl, Jug - Kukanja, Pupo, Boncelj - Slapar, Jež, Lah, Janežič, Pepek.

SK Mars v SK Moste. Jutri gostuje Mars z dvema postavama v Mostah proti Mostam. Obe sta nam lepa prijateljska igra, kajti Poljančani so znani tehničarji. Moste so pa borbeno moštvo. V predtekmi ob 13. nastopijo juniorčki Marsa proti juniorjem Most. Ob 12.30 nastopita moštvi v najboljših postavah. Vstop prost.

Olimp-Korotan. Na Olimpoprem igrišču v Celju bo jutri ob 14.30 zanimiva podsavezna prvenstvena tekma med celjskim Olimpom in Korotanom iz Kranja. Sodil bo g. Reinprecht iz Celja.

ZSK Hermes (nogometna sekcija). Postave moštve, ki igrajo v nedeljo, so razvidne na oglasni deski v garderobi. Klančnik gotovo.

SK Mars, Danes ob 20. sestane vseh nogometašev. Vabljeno so vsi, tudi juniorji radi določitve postav juniorskega in I. moštva za nedeljo. Sestanek se vrši pri Zajcu, Poljanska cesta. — Jutri ob 13.45 naj naj bo na igrišču Most I. moštvo. Igramo ob 14. z Mostami. Juniorji naj bodo 13. nastopijo juniorčki Marsa proti junioristom ob 12.30. Oprmo si preskrbi vsak sam.

SK Slavija. Danes ob 20. sestane vseh nogometašev v lokalu. I. in rezervno moštvo igra v nedeljo v Zalogu trening tekmo.

SK Zalog. V nedeljo trening tekme. Ob 13. naj bo jun. moštvo na igrišču, ob 14. rezerva, ob 15. prvo moštvo. V soboto ob 20. sestane pri »Zimovcu«. Kdor je v nedeljo zadržan, naj dostavi opremo na sestanku.

Skladatelj Širola in njegovi dve operi

Zagreb, novembra. Letos praznuje znameniti hrvatski skladatelj, muzikolog in etnolog dr. Božidar Širola 25-letnico svojega umetniškega dela. Pravilno je, da je prav zagrebsko gledališče prvo proslavilo jubilej skladatelja, ki je v kvalitativnem in kvantitativnem pogledu toliko ustvaril za napredek hrvatske glasbe. Ob tej priliki so ponovno uprizorili njegovo prvo, sedaj predelano dubrovniško opero »Stanae« in njegovo najnovejšo kajkavsko opero »Grabancijaš«. Širolovi operi sta edina domača premiera na letošnjem opernem repertoarju.

Širola sodi med najbolj produktivne in reprezentativne hrvatske glasbenike. V glasbeni svet ga je prvi resno uvedel mojster Ivan pl. Zajc. Dasi je po stroki profesor matematike in fizike, je nadaljeval muzikološke študije na dunajski univerzi, kjer je bil promoviran za doktorja filozofije z disertacijo »O istrski ljudski pesmi«. S svojimi kompozicijami je odkril svoj lastni stil, ki ustreza našim folklorističnim načelom. Dosedanje delo B. Širole obsega več kakor sedemdeset opusov, od katerih naj omenimo samo najvažnejše. Med gledališkimi deli je najstarejša groteska »Stanae«, ki jo je sedaj ponovno predelal. V Zagrebu so še uprizorili fantastično igro »Sjene« po scenariju Ljube Babića, opero v treh dejanjih »Citara i bubanj« po tekstu dr. Deželića ml. in otroško božično igro »San Badnjeg dana«. Neuprizorjeni sta še zagrebska opereta v treh dejanjih »Z Griča na Trešnjevku in balet na stihbe Milana Begovića »Idilski intermezzo«. Opereto »Mecena« po tekstu dr. Sedlačka so uprizorili v Karlovcu. Končno je njegova najnovejša opera »Grabancijaš«. Komponiral je tudi vrsto ljudskih iger, oratorijev in kantat, delov orkestralne in komorne glasbe itd. Njegov oratorij »Život i spomen sv. braće Cirila i Metodija, apostola slavenskih« je dosegel na mednarodnem glasbenem festivalu v Frankfurtu velik uspeh. Kot muzikolog je že od ustanovitve Etnografskega muzeja sodeloval v odseku za ljudsko glasbo in je nekaj časa tudi vodil ta zavod. Sedaj je upravni ravnatelj Državne glasbene akademije. Njegove znanstvene razprave iz muzikologije in etnografije so bile objavljene v izdajah Jugoslovanske akademije, v Hrvatskem Kolu »Matice Hrvatske«, v Etnološki biblioteki itd. O zgodovini hrvatske in splošne jugoslovanske glasbe je predaval na konservatorijih v Ljubljani in Pragi. Sodeloval je tudi kot član razsodišča Mednarodnega društva za sodobno glasbo v Zenevi. Za svoje obsežno umetniško, muzikološko in etnografsko delo je dosegel najvišje priznanje: izvoljen je bil za pravega člana umetniškega razreda Jugoslovanske akademije.

Za proslavo tega značilnega jubileja je zagrebsko gledališče izbralo dve aktovki, komični operi iz starega dubrovniška in starega Zagreba z libretom iz stare klasične hrvatske književnosti. Renesnančna objektivnost iz 16. stoletja v nasprotju s »purgersko« lakomnostjo in praznoverjem iz 18. stoletja. »Stanae« je klasična podoba iz

stare dubrovniške komedije. Tudi »Grabancijaš« kot čarovnik je izredna podoba stare kajkavske književnosti. Preprostega starega hribovca, ki išče mladost zasmehujejo objestni mladi »gosparije«, a Grabancijaš je znal zbrati okoliske fante, ki se rogajo spoštovanim »purgarjem« zaradi njihove poželjivosti za zakladom. To so vse momenti, ki večje obvede na videz tako različni operi.

Prvotna opera »Stanae« je nastala še pred vojno iz uverture, ki se je izgubila v Ljubljani, ko jo je izvajala Slovenska filharmonija. Tudi v tej partituri je opera imela uspeh v Zagrebu in Ljubljani. Toda glavna napaka je bil prehrupen orkester, ki je na mnogih mestih, posebno v srednjih in nizkih registrih, nadkrilil pevce. Zato je bilo pri predelavi potrebno novo instrumentiranje. Tekst je delo Marina Džića, slavnega dubrovniškega komediografa, ki je bil pod vplivom stare latinske komedije. Tri mlada »gosparije« so priredila Stancu »novelo«, grobo šalo, ker vedo, da ima mlado ženo in si želi mladosti. V pustni noči mu predlagajo, da stopi v vilinski krog, ki je sestavljen iz šem, katere mu v groteskem plesu obrijejo sivo brado. »Gosparije« se rogajo osedlanemu gorjancu, ki se bridko joče nad izgubljenim upanjem. Tekst je seveda napisan v starem dubrovniškem narečju z mnogimi italijanizmi. Pod vplivom tedanje glasbene moderne je opera komponirana v stilu recitativne deklamacije. Vendar je kritika pripomnila, da skladatelj ni uspel v svoji glasbi sintetizirati duha starega Dubrovnika, kar se od prvega opernega dela tudi ne more zahtevati. Širola je komponiral sočno in vedro glasbo. Njegova groteska je uspešla scenko in glasbeno. Zelo spretno je dirigiral obe operi Lovro Matačić, ki je tudi kot ljubljanski operni dirigent vodil »Stanae«. V naslovni vlogi je bil kakor vedno pevsko in igralsko na višini naš Josip Križaj, ki je izvrstno prikazal naivnega in norega starčka. Prav tako je bil v tretini mladih Dubrovčanov najboljši Marjan Rus. Režiser Binički je dal igri potrebni tempo. Omeniti je treba tudi koreografijo Margarete Froman in scenografijo Marijana Trepše.

Za svoj jubilej je Širola komponiral še drugo aktovko »Grabancijaša«, katero kritika smatra za najbolj uspešno hrvatsko komično opero. Skladatelj je medtem zelo napredoval v kompozicijski tehniki in njegova glasba je postala bolj scenka. Smer njegove glasbe je sedaj izrazito slovenska in v zvor mu je posebno Musorgski. Kompozicija te opere je bila lažja, ker je malomeščanski mentalitet iz začetka preteklega stoletja časovno veliko bližji. Libreto kajkavskega književnika Tita Brezovačkega je služil Širola samo za podlago. Ves dogodek je skladatelj v operi realno prikazal in mu še dodal ljubavno zgodbo. Za razliko od »Stanae« se tukaj skladatelj stalno izraža v narodnih, ali v narodnem duhu komponiranih melodijah. V vrazjem plesu je balet imel priliko prikazati groteskno stilizacijo raznih kajkavskih poskočnic. Grabancijaš je v operi zagrebski »purgar«, ki želi pomoči slabejšim. Neko nedeljo skleno trije »purgarji«, da pokličejo na razpustju vraga,

